

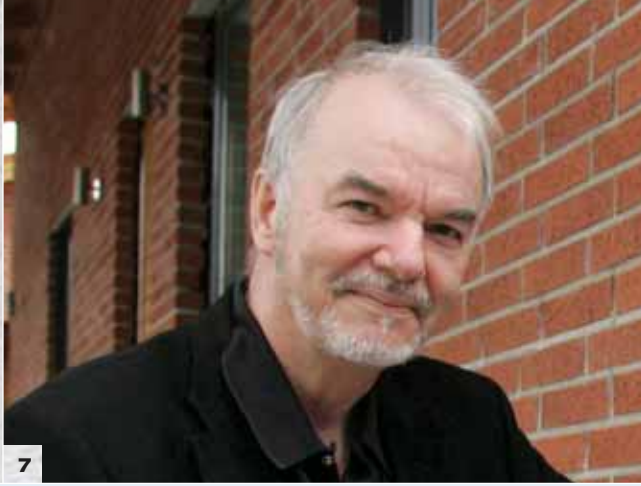
4 | Tampereella laatua
ajan henkeen

15 | Aluesuunnittelua
Alankomailla

18 | Tiili säilyttää
Salmisaaren hengen

24 | Kivitalon tiiveys
säästää energiaa

SISÄLTÖ | 2007

Jos et jatkossa halua tätä lehteä, ilmoita siitä sähköpostilla osoitteeseen palaute@rakennusteollisuus.fi. Kiitos.

VISUAALINEN ILME JA PRE PRESS
Mainostoimisto Tasku Oy
PAINOS 23 000 kpl
KIRJAPAINO SP-Paino Oy

PÄÄTOIMITTAJA
Tiina Suonio
TOIMITUS
Viestintätoimisto Poyitasku Oy

JULKAISIJA
Rakennusteollisuus RTT ry
Muuratut Rakenteet

**KIVESTÄ MUURAMALLA –
VIIHTYISIEN JA KESTÄVIEN
ASUINYMPÄRISTÖJEN
INFORMAATIOLEHTI**

- 3 | Pääkirjoitus
- 4 | Tampereen ensimmäinen
tontinluovutuskilpailu täytti toiveet
- 7 | Laadukkaat erillistalot
perustajaurakointina Oulun Kastelliin
- 10 | Kalliolle, kukkulalle
- 12 | "Mitä tilavampi pientalo, sen varmemmin kiveä"
- 15 | Alankomaiden aluesuunnittelu
muuttumassa osallistuvaksi
- 18 | Salmisaassa hiili vaihtui tiileen
- 21 | Patruunatehtaasta kulttuurin kehdeksi
- 24 | Kivitalo säästää energiaa
- 26 | Paikalla muurattu kivitalo elementeistä
- 28 | Kivirakentaminen vapautti suunnittelun
- 30 | "Viro nuortuu rohkeasti"
- 34 | Iguaaani nousee Helmipöllönmäelle
- 36 | Jatulintarhat rakentuu kumppanuudella
- 39 | Kolumni

Kannen kuva: tampereen Villa Aquariuksen kuvasi Simo Kaarsalo.

18

26

30

36

KIVITALON SUOSIO KASVUSSA

Kivistä rakennettujen pientalojen rakennuslupien osuus kasvoi pääkaupunkiseudulla alkuvuonna voimakkaasti ja ohitti puutalojen rakennuslupamäärän. Kivirakenteisten pientalojen osuus oli jo 48 prosenttia rakennuskuutioissa mitaten, kun vuonna 2006 osuus oli 41 prosenttia ja 34 prosenttia vuonna 2005. Ihmiset haluavat omaa kotiaan koskevalla valinnoillaan kuvata identiteettiään ja yksilöllinen kivitalo antaa siihen loistavan mahdollisuuden.

Kivirakentaminen on toistaiseksi pääkaupunkiseudulla muuta maata edellä. Kasvukeskusten ulkopuolella kivitalojen osuus on pysynyt 11–12 prosentissa, eli maakunnissa emme ole vielä päässeet tavoitteisiimme, vaan siellä on yhä tilausta kivirakentamiselle. Syynä tähän on osin valmiiden talopakettien suuri markkinaosuus kaupunkien ulkopuolella. Osin syynä voi olla työntekijöiden puute. Kivirakentaminen lisääntyisi myös maakunnissa, jos rakennuttajien käytettävissä olisi kivirakentamisen osaajia. Tulevaisuus näyttää uusien ammattilaisten suhteen kuitenkin valoisalta, sillä rakentamista opiskelemaan olisi tänä vuonna ollut huomattavasti enemmän halukkaita kuin oppilaitoksiin mahtui sisään.

Tänä vuonna energian hinta ja sen myötä rakennusten energiataloudellisuus on puhuttanut paljon. Rakennusta suunniteltaessa kannattaakin miettiä tarkoin, mihin panostaa nyt ja minkä voi tehdä myöhemmin. Tärkeintä hyvässä talossa ovat rakenteet ja laitetekniikka, jotka eivät useinkaan näy päällepäin. Koska niiden korjaaminen jälkikäteen on kallista – tai jopa mahdotonta – ne kannattaa tehdä heti hyvän talon tavoitteiden mukaisesti.

Yksi syy kivitalon kasvavaan suosioon on sen energiataloudellisuus. Talon käytön aikana suurimmat hiilidioksidipäästöt syntyvät lämmityksestä ja jäädytyksestä. Kivitalo on massiivinen ja tiivis, näiden ominaisuuksien ansiosta talon omistaja säästää tulevia lämmityskulujaan runsaat 15 prosenttia. Kivitalon rakentaja säästää myös huoltokustannuksissa, sillä kivitalon runko on lähes huoltovapaa.

Hyvät, kestävät rakennukset syntyvät hyvistä materiaaleista. Mikään materiaali ei kuitenkaan korvaa ammattitaitoa, vaan laadukkaaseen lopputulokseen päästään ainoastaan oikealla asenteella suunnitellen ja rakentaen. Lehtemme olemme koonneet rakentamisen ammattilaisten omia kokemuksia kivirakentamisesta sekä Suomesta että ulkomailta. Toivottavasti jutut herättävät teissä ajatuksia ja antavat ideoita työhönne.

Tiina Suonio

Tuoteryhmäpäällikkö, DI
Rakennustuoteteollisuus RTT ry

4

15

**ASUNTO OY TAMPEREEN
VILLA AQUARIUS**

- 6 erillis- ja 5 paritalon yhtiö,
16 kaksitasoista huoneistoa
- Rakennuttaja:
VVO Rakennuttaja Oy
- Suunnittelu:
Arkkitehtitoimisto Erkki Helamaa ja Keijo Heiskanen Oy
- Huoneistokoot 124 – 154 m² + viherhuone
- Julkisivussa paikalla muurattu tiili,
muuten ulkoseinä elementtirakenteinen

LAATUA AJAN HENKEEN

ARKKITEHTI MATTI MASTOSALO JA TOIMITUSJOHTAJA HENRI HUHDANPÄÄ OVAT TYYTYVÄISIÄ KAIKKIEN OSAPUOLTEN YHTEISTYÖN LAADUKKAASEEN LOPPUTULOKSEEN.

– ETSIMME OIKEASTI YHDESSÄ RATKAISUJA MAHDOLLISIIN ONGELMIIN. MINULLA ON PITKÄAIKAINEN KOKEMUS MYÖS RAKENTAMISESTA PÄÄKAUPUNKISEUDULLA, JA SIELLÄ EI AINA NÄIN TOIMITA, HENRI HUHDANPÄÄ TOTEAA.

TAMPEREEN ENSIMMÄINEN TONTINLUOVUTUSKILPAILU TÄYTTI TOIVEET

– Tavoitteena oli voittaa kilpailu, toteaa ykskantaan arkkitehti SAFA Matti Mastosalon tontinluovutuskilpailun voittaneen ehdotuksen laatineesta toimistosta. Keinokin oli yksinkertainen: tehdään laadukas, nykyaikainen asuinalue.

Tampereen kaupunki järjesti historiansa ensimmäisen tontinluovutuskilpailun Vehmaisiin kahdelle tontille Kaukajärven rantaan. Kilpailuun kutsuttiin 12 rakentajaa ja rakennuttajaa. Niiden joukossa oli VVO Rakennuttaja Oy, joka puolestaan pyysi Arkkitehtitoimisto Erkki Helamaa ja Keijo Heiskanen Oy:tä mukaan suunnittelijaksi.

– Lähdimme liikkeelle asuntorakentamisen ajankohtaisista ajatuksista: pienimuotoista rakentamista asuntoyhtiön muotoon, avoimia pohjaratkaisuja ja muuntojoustavuutta. Hyödynsimme järvimaiseman jokaisessa asunnossa. Tällaisella alueella muurattu julkisivu oli itsestään selvyys, Matti Mastosalon sanoo.

Näin syntyi kuuden erillistalon ja viiden paritalon Asunto Oy Tampereen Villa Aquarius. Sen modernit kaksitasoiset, huvilamaiset talot ovat tilavia ja hyvin varusteltuja. Avarat puuterassit sekä jokaisen huoneiston kaksi parvekettä lisäävät tilan tuntua. Lisäksi jokaisessa huoneistossa on oma viherhuoneensa.

Kutsukilpailussa arvioitiin töitä niiden laadun perusteella. Arvioinneissa kiinnitettiin huomiota muun muassa korttelikokonaisuuden kaupunkikuvalliseen ja arkkitehtoniseen laatuun, piha-alueisiin, ulkotiloihin, sisäratkaisuihin ja suhteeseen järvimaisemaan, rakentamistapaan, teknisiin ominaisuuksiin sekä kilpailuehdotuksen innovatiivisuuteen.

Kilpailun arvosteluryhmä nimesi yksimielisesti Villa Aquariuksen voittajaksi. Arvosteluryhmän mukaan Villa Aquarius oli koko kilpailun huolellisimmin ja tasapainoisimmin suunniteltu ehdotus. Rauhallinen suhde maisemaan, asuntojen ja ulkotilojen harkittu monipuolisuus sekä rakennusten kaunis arkkitehtuuri luovat arvokkaalle tontille sen ansaitseman lisäarvon ja aikaa kestäväen paikan hengen.

– Laadukkaan lopputuloksen kannalta oli erittäin tärkeää, että rakennuttaja liitti projektiin maisemasuunnittelijan jo kilpailuvaiheessa, Matti Mastosalo sanoo.

Maisemasuunnittelusta vastasi maisema-arkkitehti **Marja Mikkola** MA-arkkitehdit Oy:stä.

HALUTTU URAKKA

VVO Rakennuttaja Oy:n projektipäällikkö **Anssi Kankaanpään** mukaan Villa Aquarius on ollut hyvä haaste kaikille osapuolille – niin rakennuttajalle, suunnittelijoille kuin urakoitsijoille.

Kohteen rakennusurakoinnista vastasi SRV-konserniin kuuluva, tamperelainen Rakennusliike Erkki Huhdanpää Oy. Rakennustyöt aloitettiin viime vuoden maaliskuussa ja kohde valmistui juuri ennen tämän vuoden juhannusta – 16 kuukauden urakka siis.

– Työmaalla pysyttiin koko ajan aikataulussa ja muutenkin kaikki asiat sujuivat suunnitelmien mukaan. Erkki Huhdan-

pää Oy oli hyvä valinta urakoitsijaksi. Se on pienehkö ja joustava toimija, jolla on kuitenkin iso SRV taustalla, Anssi Kankaanpää kiittelee.

Yhtiön toimitusjohtaja Henri Huhdanpään mukaan Villa Aquarius oli heille hyvin haluttu urakka.

– Rakennamme paljon paikalla muurattuja asuinrakennuksia. Koko ajan on varmasti useita rakenteilla. Otamme aika valikoidusti kohteita laskentaan, mutta tämän halusimme ehdottomasti tarjota.

– Villa Aquarius on haastava myös urakoitsijalle. Vaikka taloissa on paljon samankaltaisia yksityiskohtia, jokainen talo on oma yksilönsä. Rungot ovat monimuotoisia ja rakennuksissa on käytetty montaa materiaalia – kiven lisäksi myös terästä ja puuta, Henri Huhdanpää sanoo.

RAHOILLE VASTINETTA

Anssi Kankaanpää myöntää, että asuntojen korkeahko hinta on aina riski rakentajalle. Villa Aquarius on kuitenkin kiinnostanut ostajia, ensimmäiset asunnot myytiin jo rakennusvaiheessa ja kesän aikana seitsemän oli jo asuttu.

– Kaikki aina kuvittelevat, että tällaisissa arvokkaammissa kohteissa on jotenkin ilmaa hinnassa. Se ei pidä paikkaansa. Ainakaan Villa Aquariuksessa kukaan ei rahasta, vaan ostaja saa rahalleen täyden vastineen, Henri Huhdanpää sanoo.

– Urakoitsijan kanssa sovitaan asiat niin, että saadaan laatua kohtuuhintaan, Matti Mastosalo jatkaa.

– Tosin tuota normaalia pienempää tiiltä et olisi julkisivuun halunnut, hän heittää Huhdanpäälle.

– En niin, koska sen käyttö tuo muurarille neljänneksen enemmän työtä. Mutta on lopputulos nyt hyvän näköinen, sileä pinta!

Matti Mastosalo huomauttaa, miten normaali asuntojen massatuotanto rakentaa yleistä kaupunkikuvaa.

– Monimuotoisella ja laadukkaalla tuotannolla kaupunkikuvaa voidaan nostaa. Tässä kohteessa haettiin normaalia laadukkaampaa lopputulosta, ja se saavutettiin. Kun valmista Villa Aquariusta esiteltiin kilpailussa osallisina olleille Tampereen virkamiehille, he oikein hämmästyivät lopputulosta, joka oli hienompi kuin suunnitelmista olisi voinut päätellä, Matti Mastosalo kertoo.

– Olemme tehneet parhaamme. Enempää ei kai voi vaatia?

Tampereen kaupungilla ollaan myös tyytyväisiä. Kilpailuehdotusten taso vastasi odotuksia.

– Kilpailulla saavutettiin se, mitä haluttiinkin. Tontinluovutuskilpailuja on tarkoitus käyttää Tampereella jatkossakin harkituissa, vähäistä laajemmista arvokohteissa, yhdyskuntapalvelujen apulaiskaupunginjohtaja **Esa Kotilahti** toteaa.

"TIILI ON PERINTEINEN LUONNONMATERIAALI", ARKKITEHTI VELI KARJALAINEN SANOO. "TIILELLÄ ON PALJON HYVIÄ TEKNISIÄ OMINAISUUKSIA, JOTKA PUOLTAVAT SEN KÄYTTÖÄ SILLOIN KUN HALUTAAN RAKENTAA HYVIN", DOMECTOR OY:N TOIMITUSJOHTAJA PEKKA PIKKUJÄMSÄ SANOO.

LAADUKKAAT ERILLISTALOT PERUSTAJAURAKOINTINA OULUN KASTEELIIN

"TIILI ON AINA TIILI"

Arvostettuun Kastellin kaupungin-osaan parin kilometrin päähän Oulun keskustasta on valmistumassa kaksi täystiilirakenteista erillistaloa. Talojen rakennuttajana ja perustajaurakoitsijana toimivan Dometcor Oy:n toimitusjohtaja Pekka Pikkujämsä ja pääsuunnittelija, arkkitehti Veli Karjalainen puhuvat tiilestä lämpimästi kuin läheisestä ystävästään.

Harvaan rakennusmateriaaliin liittyy yhtä paljon positiivisia tunteita ja mielikuvia kuin tiileen. Kun sekä rakennuttaja että arkkitehti puhuvat tiilestä lämpimään ja arvostavaan sävyyn sekä toteavat molemmat erikseen että "tiili on aina tiili", on pakko miettiä, minkä muun rakennusmateriaalin tiilen paikalle voisi lauseessa vaihtaa. Sopivia vaihtoehtoja on vaikea keksiä.

– Olemme keskittyneet laadukkaaseen pientalorakentamiseen. Tiilellä on paljon hyviä teknisiä ominaisuuksia, jotka puoltavat sen käyttöä silloin kun halutaan rakentaa hyvin, diplomi-insinööri Pekka Pikkujämsä toteaa.

Hän uskoo, että asunnonostajat alkavat vähitellen kiinnittää entistä enemmän huomiota keittiökaappien värin ja lusikkalaatikoiden sijaan siihen, mistä materiaaleista ja miten talo on tehty. Ammattilaisten huolella rakentaman tiilitalon asukkaat voivat keskittyä jatkuvan ylläpidon ja remontoinnin sijaan huolettomaan asumiseen.

– Tiili on kestävä ja helppohoitoinen materiaali, jolla on pitkä elinkaari. Täystiilitalo säilyttää arvonsa, ja massiivisen kivitalon hyvä lämmönvarauskyky ja tiiveys säästävät myös tutkimusten mukaan energiaa, Pekka Pikkujämsä luettelee tiilen etuja.

PUNAISESTA KARHEASTA TIILESTÄ MUURATTUJA JULKISIVUJA RYTMITTÄVÄT VAALEAT RAPATUT OSAT. NIISSÄ ON MAKUHUONEEN IKKUNAN ALAPUOLELLA KELLARIKERROKSEN PERISKOOPPI-IKKUNA.

Domector Oy toimii pääasiassa Oulun alueella projektinjohto- ja perustajaurakoitsijana. Kastellissa sijaitsevalle reilun tuhannen neliömetrin tontille rakennettavat kaksi erillistaloa ovat yrityksen omaperustaista pientalotuotantoa.

Autokatoksilla toisiinsa kytketyt omakotitalot on suunnitellut arkkitehti Veli Karjalainen. Arkkitehdin näkökulmasta tiileen liittyy hyvien teknisten ominaisuuksien lisäksi paljon muitakin arvoja.

– Tiili on hieno perinteinen luonnonmateriaali. Materiaalin laadusta kertoo paljon se, että Suomestakin löytyy parin sadan vuoden ikäisiä tiilirakennuksia jotka ovat edelleen hyvässä kunnossa, Veli Karjalainen sanoo.

JULKISIVUSSA MATALA TIILI

Tiilestä muuraamalla syntyy kaunis ja kestävä julkisivu, jossa on ajaton ja inhimillinen käsityön leima. Kastelliin rakennettavissa erillistaloissa arkkitehti ehdotti tavanomaista matalamman 60 mm:n korkuisen julkisivutiilen käyttöä, ja ehdotus meni Pikkujämsän mukaan helposti läpi.

– Matalasta tiilestä muuratussa julkisivussa on enemmän työtä, mutta se näyttää kyllä paremmalta, Pekka Pikkujämsä sanoo.

Veli Karjalainen korostaa, että täystiitalon rakenne vaikuttaa positiivisesti myös rakennuksen sisäarkkitehtuuriin. Kotini on linnani –ajatus elää ihmisten mielissä yllättävän syvässä, ja tiilitalossa tämä kaipuu muuttuu todeksi. Koti tuntuu turvalliselta pesältä, joka tarjoaa suojaa ulkomailmalta.

– Paksut 400 mm:n kiviseinät ja kunnan ikkunapenkit luovat sisätiloihin miellyttävän jämän vaikutelman.

Rakennusten punatiilisiä julkisivuja rytmittävät vaaleat rapatut osat. Ulkoseinän sisäkuori ja väliseinät on muurattu tiiliharkoista, jotka on tasoitettu sileiksi ja maalattu valkoisiksi.

Taitavasti suunniteltu ikkuna-aukotos ja ovet tuovat täystiitalon kodikkaaseen muurimaisuuteen rytmiä ja avaavat talon nykyaikaisella tavalla luontoon. Koska ikkunoiden lämmöneristävyys on nykyisin hyvä, on Kastellin erillistaloissa voitu energiataloudellisuudesta tinkimättä käyttää asuinhuoneissa suuria ikkunoita, joista avautuvat ulos väljät näkymät. Huoneet ovat valoisia.

AVARUUTTA HYVÄLLÄ SUUNNITTELULLA

Jo rakennuksen sisääntulo on taitavan suunnittelun ja harkittujen yksityiskohtien ansiosta valoisa ja suorastaan ylellisen väljän oloinen, kuitenkin ilman hukkaneliöitä. Portaikon korkea ikkuna ja lasinen kaide tuovat eteiseen todellisia neliöitä enemmän tilan tuntua.

Oleskelukerroksessa olohuone, keittiö ja ruokailutila ovat yhtenäistä, avointa tilaa.

– Keittiökaapit ja koneet ovat nykyisin niin tyylikkäitä, ettei keittiötä tarvitse piilottaa seinän taakse, Veli Karjalainen sanoo.

Olohuoneesta on käynti samaan tasoon rakennetulle suuralle terassille. Makuuhuoneiden välissä on reilun kokoinen suihkulla varustettu kylpyhuone, koska saunatilat ovat alakerrassa.

Olohuoneessa katto nousee lappeen suuntaisesti korkeammaksi, mikä valkoisten seinä- ja kattopintojen ohella korostaa avaraa tilavaikutelmaa.

– Rakennusoikeus on haluttu hyödyntää tehokkaasti mutta kuitenkin niin, että tilat tuntuvat väljiltä ja avarilta. Myös kellarikerroksessa on paljon avaraa ja monikäyttöistä tilaa, Karjalainen sanoo.

Taitavilla suunnitteluratkaisuilla kellarin on saatu myös valoisaksi. Alakertaan tulee valoa esimerkiksi portaikon korkeasta ikkunasta, ja tilava takkahuone saa luonnonvaloa kellarikerrokseen johtavan leveän portaikon jatkeena olevan valkoiseksi rapattavan valokuilun kautta.

PUNAISTA MATTOA KOTITEATTERIIN

Takkahuoneen vieressä olevaa huonetta voi käyttää vaikka kotiteatterina. Omaan elokuvateatteriin johtaa portaikon punainen matto.

– Huoneeseen periskooppi-ikkunasta yläkautta tuleva valo sopii hyvin myös lukemiseen tai työtilaan, Karjalainen sanoo.

Arkkitehti on hyödyntänyt paikallisen lasiliikkeen ammattitaitoa tarkkaan harkituissa yksityiskohdissa, kuten kirkkaiisiin tai etsattuihin lasioviin huomaamattomasti kiinni polte-

PORTAIKON KORKEA IKKUNA TUO ETEISEEN VALOA JA TILAN TUNTUA.

tuissa lasisissa vetimissä ja keittiökaappien väliin laatoituksen sijaan asennetuissa himmeissä ja mittojen mukaan teetetyissä lasilaatoissa.

Koko talossa näkyy pieniä yksityiskohtia myöten huolellinen viimeistely ja laadun leima. Pekka Pikkujämsän mukaan Oulun seudulla on siinä suhteessa hyvä toimia rakennuttajana, että osaavia ja positiivisella tavalla ammatistaan ylpeitä tekijöitä on helpompi löytää kuin esimerkiksi pääkaupunkiseudun ylikuumentuneilta rakennusmarkkinoilta.

Talo Domector Kastelliksi nimetyt pientalot ovat luontevaa jatkoa esimerkiksi Oulun asuntomessujen kennotiilistä muuratulle Talo Domectorille ja Espoon asuntomessujen Talo Wienerbergerille sekä lukuisille muille Domector Oy:n toteuttamille täystiilitaloille.

– Yrityksenä olemme puolueeton ja materiaaleista riippumaton, mutta tiili tarjoaa ennen kaikkea rakennusten loppukäyttäjille niin paljon etuja että olemme käyttäneet sitä pientaloissa pääasiallisena rakennusmateriaalina myös omaperusteisessa asuntotuotannossamme, Pekka Pikkujämsä sanoo.

KALLIOLLE, KUKKULALLE

Sata hehtaaria tyhjää tilaa. Tästä käynnistyi Kirkkonummen Laajakallion suunnittelu 1990-luvun alussa. Mäntyiselle kalliolle nousi avaria, maaston ehdoilla toteutettuja koteja.

Laajakallion suunnittelun lähtökohta oli yhtä aikaa houkutteleva ja haastava. Oli paljon tyhjää, pääosin kunnan omistamaa maata. Toisaalta maasto muodostuu suurelta osin nimen mukaisesti laajasta kalliosta.

– Sata hehtaaria oli liian iso pala kerralla suunniteltavaksi. Teimme ensin perusratkaisun: osayleiskaavan, jonka pohjalta suunnittelimme osa-alueiden asemakaavat, alueen kaavoituksesta vastannut Kirkkonummen silloinen kaavoitusarkkitehti SAFA **Leena Tuokko** kertoo alkuvaiheesta.

– Arkkitehti **Matti Kanerva** teki meille kaksi yleiskaava- luonnosta: omakotitalovaltaisen ja tehokkaammin suunnitellun.

Jatkosuunnitteluun poliitikot valitsivat omakotitalopainotteisen vaihtoehdon.

Tavoitteena oli 200 omakotitonttia. Vaikea maasto vaikutti siihen, että määrään ei ihan päästy. Kallioiselle alueelle on nyt rakennettu noin 175 omakotitaloa. Kallion viereiselle pellolle valmistui alueen keskus, jossa sijaitsee koulun ja päiväkodin lisäksi pääosin pienkerrostaloja ja rivitaloja. Osa Laajakallion keskustasta on vielä rakentamatta, sillä ensin odotetaan Tolsan rautatiesisäkkien siirtoa keskustan tuntumaan.

Laajakallion asemakaavat suunniteltiin pääosin kunnan kaavoitustoimistossa. Kirkkonummi perusti myös työryhmän seuraamaan ja valvomaan laadukasta toteutusta. Työryhmään osallistuivat kaavoittajan ohella kunnallistekniikan ja puistojen suunnittelijat ja rakentajat, maanhankinnasta ja tonttien myynnistä vastaavat henkilöt, ympäristötoimiston edustajat sekä rakennustarkastaja.

– Monen tahon tiivis mukanaolo lisäsi sitoutumista hankkeeseen ja paransi merkittävästi alueen laatua, Tuokko kertoo.

KIVITALOT SOVELTUVAT LAAJAKALLION
RINTEILLE MUKAILTAVUUTENSA ANSIOSTA.

KOTEJA KANJONIN JUUREN

Maisema, luonto, maaperä, rantarata sekä viereen tuleva moottoritie ohjasivat suunnittelua. Paikoitellen jyrkät korkeuserot tuottivat paljon pohdittavaa tonttien ja katujen suunnitteluun. Maaston vuoksi kadut kulkevat kuin kanjonissa, ja talot nousevat usein puolitoistakerroksisiksi tai porrastuvat rinteeseen.

Tuokko toivoi rinteeseen ja lakialueelle kivitaloja, sillä ne sopivat parhaiten maastoon. Mäntymetsäisille kallioille onkin rakennettu paljon monimuotoisesti kivistä.

– Laajakallio on räätälöityjen ratkaisujen alue. Keskivertotalot eivät sovellu tähän maastoon. Talot on rakennettu tonttien ehdoilla. Kivitalot sopivat alueelle, koska ne ovat helposti mukailtavissa.

Kovin tiukkaan alueen ei ilmettä ei haluttu rajata, sillä Tuokon mielestä asukkailla täytyy olla mahdollisuus omannäköiseen kotiin.

– Ihmiset satsaavat paljon omakotitaloon. Halusimme luoda kevyellä tavalla yhtenäisen ilmeen. Tässä onnistuttiin suhteellisen hyvin.

– LAAJAKALLIOON HALUTTIIN LUODA YHTENÄINEN ILME, MUTTEI LIKAA IHMISTEN VALINTOJA RAJOITTAEN, ARKKITEHTI LEENA TUOKKO KERTOO.

– Julkisivujen värityksen valoisuusaste ja kattojen väri määrättiin siten, että ne olisivat katujen varrella yhteneväiset. Ohjeissa kerrottiin myös, kuinka kaukana talojen tulee sijaita katulinjasta. Lempeästi johdattelemalla päästiin hyvään ratkaisuun, Tuokko kuvailee.

”MITÄ TILAVAMPI PIENTALO, SEN VARMEMMIN KIVEÄ”

Joensuussakin pientalojen rakentaminen käy vilkkaana. Talojen koko kasvaa, ja yhä useammin rakennustavaksi valitaan paikalla muuraaminen. – Rakennuttajat ymmärtävät kivitalon edut. Vielä kun kaikki muistaisivat elinkaariajattelun, sanoo arkkitehti Markku Korjonen.

– Joensuussa rakennetaan parhaillaan tavattomasti. Varmaan 15 nosturia näkyy kaupunkikuvassa. Pientalojakin valmistuu vilkkaasti, arkkitehti Markku Korjonen Arkkitehtuuritoimisto Lappalainen & Korjonen Oy:stä sanoo.

Toimisto on yksi Joensuun noin kahdestakymmenestä.

– Pienessä kaupungissa on monta suunnittelutoimistoa, mutta meillä kaikilla näyttää riittävän töitä. Kukaan ei mainosta, eikä kukaan valitakaan, Markku Korjonen tuumaa.

Arkkitehtuuritoimisto Lappalainen & Korjonen ei tunnustaudu varsinaiseksi pientalojen suunnitteluun erikoistuneeksi toimistoksi, vaikka ”yllättävän paljon” niitä suunnittelee. Ihan pieniä kohteita toimisto ei kuitenkaan suunnittele. Tilavista kivirakenteisista taloista hyvä huhu kulkee ja tuo uusia tilauksia.

– Kyllä rakennuttajilla tuntuu nyt olevan sellainen asenne, että suhteellisen isojen pientalojen tulee olla kivirakenteisia isältä pojalle -henkeen, Markku Korjonen toteaa.

**JOENSUUN UTRASSA ON KÄYTETTY ROHKEASTI
MYÖS VÄRIKÄSTÄ RAPPAUSTA.**

– OLIPA HYVÄ, ETTÄ LAKKA KIVITALOJEN TUOTEPÄÄLIKKÖ JANI HUOVINEN NEUVOI LAITTAMAAN ASUNTOON KIVIORTAAT. PUUORTAIDEN NARINALLA OLISI HYVÄ KIVITALO MELKEIN PILATTU, JAAKKO NAUMANEN SANOO. MARKKU KORJONEN KUUNTELEE ALAKERRASSA.

AVARAA JA KESTÄVÄÄ

Markku Korjonen sanoo arkkitehtinä kivitalon eduksi sen, että suunnittelija voi käyttää luovuuttaan.

– Nyt haetaan taas perinteitä takaisin, mikä näkyy muun muassa julkisivujen koristelussa. Modernismilla on aina omat kannattajansa ja funkkiskin tulee takaisin aina silloin tällöin. Kivirakenteisia pientaloja voi ja saa suunnitella onnistuneesti monin tavoin. Tähän työhön ei kyllästy.

Korjonen on pannut selvästi merkille, miten pientalojen keskikoko on viime vuosina kasvanut.

– Ennen talot olivat noin 120 neliöisiä. Nyt alaraja on noin 180 neliössä ja hyvin monet perheet rakennuttavat yli 200 neliön taloja. Kaava-alueilla haetaan lähes aina suurinta mahdollista rakennusoikeutta. Onneksi kaava sentään jotain rajoittaa, Markku Korjonen sanoo.

Samalla kun talon koko kasvaa, myös laatuun ja varusteluun panostetaan entistä enemmän.

– Varmaan euron käyttöönotto on hämännyt rakentamisenkin hintaa. Pientalon rakennusprojektissa hirvitti ennen miljoonan markan raja, nyt 200 000 euroa ei ole juuri mitään.

Markku Korjonen kannustaa pientalon rakennuttajia hyvään laatuun, tuleva koti kun tehdään usein loppuelämäksi.

– Siksi on tärkeää ottaa huomioon myös elinkaarijatte-

lu. Liian usein talo suunnitellaan perheen sen hetkisen tilantarpeen ja elämäntilanteen mukaan.

– Lapset kasvavat ja muuttavat pois kotoa. Lemmikit eivät ole iättömiä ja asukkaat itsekin vanhenevat. Ei ole mitään järkeä rakennuttaa 300 000 euron pientaloa kissan ehdoilla.

KOTI ASUKKAAN TOIVEISIIN

Markku Korjonen sanoo, että mahdollisen asiakkaan kanssa jo ensimmäinen keskustelu paljastaa, kannattaako lähteä yhteiseen projektiin.

– Pientalon suunnittelu on haastava prosessi. Siinä opitaan tuntemaan toinen toisensa. Monesta asiakkaastamme onkin tullut perhetuttuja. Ensin tulee kutsu harjannostajaisiin, sitten tupaantuliaisiin ja sitten kylään muuten vain, Markku Korjonen toteaa.

Yksi tällainen asiakas on Naumasen perhe, joka muutti uuteen kivirakenteiseen kotiinsa Joensuun Utrassa sijaitsevaan paritaloon viime juhannukseksi. **Jaakko Naumanen** ja paritalon toisen puoliskon rakennuttaja menivät Markku Korjosen pakeille omine toiveineen.

– Naumasilla on kaksi lähes aikuista lasta ja naapuri ei hakenutkaan omasta asunnostaan pitkäaikaista kotia. Alkuneuvotteluun he olivat määritelleet ranskalaisin viivoin asuntojensa tilanjaon ja ottaneet oikein huomioon asukkaiden muuttuvat tarpeet, Markku Korjonen kiittelee.

JULKISIVUN KULMIEN KIVISET KORISTEET OVAT KOTIMAISTA LAATUTYÖTÄ. TOSIN TEKIJÖITÄ ETSITTIIN ENSIN KIINASTA ASTI.

PÄÄKAUPUNKISEUDULLA KIVIRAKENTEISILLE PIENTALOILLE HAETAAN JO ENEMMÄN RAKENNUSLUPIA KUIN PUUTALOILLE RAKENNUSKUUTIOISSA MITATTUNA. YLEENSÄ MUU SUOMI SEURAA PÄÄKAUPUNKISEUDUN TRENDJÄ. TÄMÄKIN KIVITALO ON RAKENTEILLA JOENSUUN UTRASSA.

– Julkisivujen suunnitteluun sain vapaat kädet, hän jatkaa.
– Ja juuri niinhän teimme, Jaakko Naumanen toteaa. – Ja hyvä tuli!

Markku Korjonen sanoo juuri nyt olevansa hurautunut symmetrisyyteen. Sehän sopii paritalon suunnitteluun. Molemmat puolet ovat ulkoisesti aivan peilikuvat. Julkisivuissa katse kiinnittyy kivisiin kulmapaloihin, jotka tuovat rakennukseen vanhojen kivikartanoiden perinteitä sekä persoonallisuutta.

– Koristeaiheita käytetään yhä enemmän – jopa talousrakennuksissa, jotka eivät ole enää pelkkiä laatikoita, Markku Korjonen toteaa.

Hän tosin hieman pelkäsi, miten rakennusluvassa koristeet hyväksyttäisiin.

– Ei ollut mitään ongelmaa! Suunnitelmiin piirretyt yksityiskohdat saattavat piirroksista pompata liian vahvasti esille, vaikka ovatkin luonnossa aika vähäisiä. Moni maallikko ei osaa katsoa julkisivukuvia sillä silmällä, että kuvassa oleva koristeaihe ikkunan päällä ei olekaan yhtään määräävä tekijä koko julkisivun kannalta.

– Yksityiskohdat ovat tärkeitä – varsinkin, kun ne on tehty hyvin.

Naumasan talon koristeaiheiden toteutus oli kaatua tekijöiden puutteeseen. Kun oikein tekijöitä etsittiin, löydettiin

valmistajia ensin Kiinasta ja sitten Belgiasta. Tosin laadusta ei ollut mitään takuita.

– Kuin onnen kauppa tekijä löytyikin ihan naapurista: Art JJ Stone Ky Heinävaaralta. **Jari Vaittinen** on tehnyt ensin itselleen kivisiä julkisivun koristeita ja tekee niitä nyt myös muille. Erittäin laadukkaita ja sopi tämän talon julkisivujen kulmiin hyvin, Markku Korjonen kiittelee.

TEHDÄÄN, KUN OSATAAN

Jaakko Naumanen kertoo tehneensä heidän kotinsa sisätyöt lähes kokonaan itse talkooväen avulla, vain Ivis- ja vaativimmat laatoitustyöt teetettiin ulkopuolisilla.

– Rakennustyö on ollut hyvää vastapainoa myyntiedustajan työlleni, joka on henkistä hommaa, hän sanoo.

Tee se itse -miehiä ja -perheitä löytyy Utrasta muitakin. Taivaisten perhe muutti omaan kivitaloonsa viime elokuussa. Talo on paikalla muurattu – peräti itse.

– Muuraushan on helppoa kuin heinänteko, **Janne Taivainen** heittää, mutta vakavammin: – Vaimon kanssa muurattiin ja hidastahan se oli, toista kuukautta kesti. Mutta me laitoimme uretaania myös vaakasaumaan ja raudoituksen joka varviin.

Kivirakenteinen talo oli Taivaisillekin ainoa mahdollinen vaihtoehto.

– Kaava mahdollisti kivitalon. Se on kestävä ja energian suhteen taloudellinen. Yläkerta ei nitise ja koko taloon saatiin vesikiertoinen lattialämmitys. Kotimme toisessa kerroksessa on 800-kiloinen snookerpöytä. Sen painoa kaikki rakenteet eivät kestäisi, Janne Taivainen sanoo.

– Sitä paitsi kivitalon julkisivut ovat huoltovapaita, hän sanoo ja kiipeää maalipurkin kanssa tikkaille.

– Talosta tuli alun perin vähän liian synkkä, kun se on kokonaan ruskea. Nyt täytyy vähän keventää maalaamalla puosia vaaleammalla, hän selittää.

Jaakko Naumanen on samaa mieltä kivirakenteisen julkisivun puolesta.

– Nämä tontit ovat haasteellisia. Ollaan veden äärellä, aurinko paistaa ankarasti etelästä ja välillä tuulee lujaa. Suomessahan sataa, mutta kivitalossa sitä ei kuule – täytyy katsoa ikkunasta ulos, sataako siellä.

Paritalon toisen puoliskon haltija ei ole vielä muuttanut uuteen kotiinsa, joten vielä ei ole tuntumaa siitä, miten arjen äänet kuuluvat asunnosta toiseen.

– Naapurissa on vielä sisäpuoliset rakennustyöt vauhdissa. Varmaan parhaillaankin sirkkeli soi, mutta mitään ei kuulu!

ALANKOMAIDEN ALUESUUNNITTELU MUUTTUMASSA OSALLISTUVAKSI

Arkkitehti Marja Straver-Nevalainen kuvaa Alankomaita ihmisten tekemäksi maaksi, jossa jalat pysyvät kuivina vain teknisten ratkaisujen avulla. Jatkuva kamppailu vettä vastaan on luonut pitkät perinteet yhdyskunta- ja ympäristösuunnittelulle. Viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana kaupunkisuunnittelun käytäntö on muuttunut paljon.

MARJA STRAVER-NEVALAINEN VIERAILEE SÄÄNNÖLLISESTI SUOMESSA TUTUSTUTTAEN HOLLANTILAISIA ARKKITEHTEJÄ JA SUUNNITTELIJOITA SUOMALASEEN ARKKITEHTUURIIN.

Hollannissa pitkään asunut ja työskennellyt Marja Straver-Nevalainen kertoo erilaisten tahojen osallistuvan Hollannissa yhä varhaisemmassa vaiheessa suunnitteluun.

– Aluesuunnittelun tehtävät ovat laajentuneet. Tilan ja rakennettavan alueen laadun suunnittelun lisäksi kokonaisuuden ja osallistuvan työtavan hallinta on tullut yhä tärkeämmäksi. Samalla suunnitteluun osallistuvien määrä kasvaa. Suunnittelijan tehtävänä on usein auttaa määrittelemään varsinainen suunnittelutehtävä. Jännite ja haasteet hyvän suunnittelun toteuttamiseksi vain kasvavat, koska kunnilla ei ole enää monopoliasemaa suunnittelussa ja kaavoituksessa, toteaa Straver-Nevalainen. Hänen vuosi sitten ilmestynyt kirjansa Tiivistä ja matalaa – Asuntorakentamista Alankomaissa kuvaa hollantilaisen suunnittelun erityispiirteitä. »

– Suunnittelijan uutena tehtävänä on luoda kehykset myös osallistumiselle. Uudet työmenetelmät luovat mahdollisuudet hyvälle vuorovaikutukselle asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa. Aktiivinen yhteinen suunnittelu työpajojen muodossa on todettu hedelmälliseksi osallistumistavaksi. Toimistomme DN Urbländ on erikoistunut tämän interaktiivisen suunnittelumenetelmän kehittämiseen ja soveltamiseen käytännössä.

”NENÄT SAMAAAN SUUNTAAN”

Hollantilaista suunnittelukäytäntöä on arvosteltu siitä, että asukkaita ja muita osallisia kuullaan liian myöhään. Taitavan suunnitelman hyväksyttäminen muuttuu hankalaksi, jos lähtökohdista syntyy erimielisyyttä.

Hollannissa kaupunkisuunnittelu onkin siirtynyt ”ylhäältä alas” suuntautuvasta suunnittelusta yhä enemmän ”alhaalta ylös” ohjautuvaksi käytännöksi, jossa eri tahot osallistuvat jo varhaisessa vaiheessa lähtökohtien suunnitteluun. Straver-Nevalaisen mukaan perinteinen kaavoitukseen pohjautuva suunnittelu ei pysty vastaamaan tämän hetken tarpeisiin ja moninaiisiin vaatimuksiin.

– Osallistuva käytäntö sopii erittäin hyvin jo olemassa olevan kaupunkiympäristön eheyttämisen, uudistus- ja parantamissuunnitteluun, jossa vuorovaikutuksen ja osallistumisen tarve on suurin. Eri osapuolet pääsevät todella mukaan suunnittelemaan, saavat palautetta ja määrittelevät ulkopuolisen, sitoutumattoman suunnittelijan ohjauksessa aluesuunnittelun laadun lähtökohdat.

– Suurin hyöty on siinä, että eri osapuolet ottavat oman vastuunsa alueen tulevaisuuden suunnittelusta alusta lähtien. Parhaimmillaan osallistuminen on rakentavaa sopimista suunnittelun lähtökohdista ja eri osapuolien toivomusten huomioimista. Asukkaat harvoin vastustavat suunnitelmaa, jonka lähtökohdia he itse ovat olleet mukana miettimässä.

Kunta pystyy edelleen ohjaamaan aluesuunnittelua yleiskaavalla tai yleisvisiolla. Kunnan virkamiesten työssä painot-

tuu heidän aluetuntemuksensa ja laadun ohjaaminen. Heidän roolinsa on muuttunut yksin päättävästä, kontrolloivasta tahosta yhteistyökumppaniksi.

– Kokemuksemme on, että tässä suunnittelukäytännössä hallitsee positiivinen energia. Nenät eivät ole vastakkain, vaan samaan suuntaan. Aluesuunnittelun aloitus on tullut näin intensiivisemmäksi, mutta käytäntö tuottaa myös parempaa laatua ja nopeammin toivottua tulosta.

Straver-Nevalainen arvelee, että myös Suomessa suuntauksena on Alankomaiden tapaan avoin ja osallistuva suunnittelukäytäntö, vaikka hyvät esimerkit ehkä vielä puuttuvat.

– Tulisi luoda mahdollisuudet jokaiselle kansalaiselle ottaa vastuuta paremman elinympäristömme kehittämisestä. Samalla tarvitaan pitkäjänteinen kehittämisstrategia ja kokonaisnäkemys, jonka pohjalta voidaan antaa suuntaa toivotulle kaupunkirakenteen kehitykselle ja ohjata aluesuunnittelua. Hyvänä esimerkkinä tästä on Hämeenlinnan maankäyttöstrategia.

– Aluesuunnittelua ei pitäisi jättää satunnaisten maanomistajien aloitteiden varaan. Suomessakin varmaan joudutaan miettimään julkisen ja yksityisen sektorin välistä roolijakoa suunnittelussa ja kaavakäytännössä. Yhteinen laadukkaan asuinympäristön ja uusien asumismuotojen tavoite voisi olla paremmin toteutettavissa todellisessa yhteistyössä.

KAAVOITUS JA RAKENUSSUUNNITTELU LIMITYY

Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen perustuvalla hollantilaiselle aluesuunnittelulle on tyypillistä kaavoituksen ja rakennussuunnittelun samanaikaisuus ja lomittaminen. Kumppanuus ja molemminpuolinen luottamus on mahdollistanut kaavakäytännön muuttumisen siten, että joustavuudesta on tullut lakiturvaa tärkeämpi tekijä.

Straver-Nevalaisen mukaan kaavoituksen ja rakennussuunnittelun samanaikaisuus onnistuu, kun aluesuunnittelun

TIIVIISTI RAKENNETTU PIEN-
KAUPUNKIMILJÖÖ ON ALAN-
KOMAISIA LUONNOLLINEN JA
KAIKILLE TUTTU, TURVALLINEN
JA HALUTTU ASUMISMUOTO.

ja rakennussuunnittelun arkkitehtoniset lähtökohdat kuvailaan, määritellään ja sovitaan tarkkaan kunnan ja projektinkehittäjän eli developerin yhteistyön tuloksena laatudokumentissa. Se on ohjeellinen, eikä lakisääteisesti sitova.

Käytännön etuna on toteutuksen nopeutuminen ja joustavuus, jolloin esimerkiksi uudistettava alue on mahdollisimman lyhyen aikaa käyttämättömänä.

– Samanaikaisuuteen liittyy sekä taloudellinen hyöty että riski. Säästöä syntyy etenkin hankitun maan korkomenoissa. Säästetty raha sijoitetaan parhaassa tapauksessa alueen toteuttamisessa laatuun. Aikainen investointi rakennussuunnitteluun on myös taloudellinen riski rakennuttajalle. Taloudellinen tilanne voi muuttua tai kaavaa voidaan vastustaa voimakkaasti. Aluesuunnitelmaan, asuntojen määrään tai typologiaan voi tulla tällöin suuriakin muutoksia. Rinnakkaisuuden etu on näissäkin tilanteissa joustavuudessa. Ei tehdä kaavaa, jota yhteiskunnallisista, kaupallisista tai taloudellisista syistä ei voida toteuttaa, jolloin joko maa jää rakentamattomaksi tai koko kaavaprosessi joudutaan uusimaan.

PAINOPISTE JULKISEN TILAN SUUNNITTELUUN

Hollantilaisen aluesuunnittelun tekee kiinnostavaksi sen kokeilevuus, joka on seurausta tiiviistä kaupunkiympäristön perinteestä ja erilaisista asumiseen kohdistuvista toiveista ja tarpeista.

– Hollantilaisessa suunnittelussa on mahdollisuuksia kokeilla uusia kaavatypologia-, paikoitus-, talotypologia tai muita arkkitehtonisia ratkaisuja, joilla alueelle luodaan toivottu omaleimaisuus, laatu ja moni-ilmeisyys. Myös erilaiset uudet rahoitus- ja hallintamuodot voivat edesauttaa onnistuneen monitoimisen ja tiiviin asuinmiljöön luomisessa. Uusia ratkaisuja haetaan Hollannissa kuitenkin harvoin avoimilla arkkitehtikilpailuilla.

Straver-Nevalainen kertoo koko alueen, katujen, aukoiden, pysäköintipaikkojen ja viheralueiden suunnittelun muodostuneen yhä tärkeämmäksi.

– Aluesuunnittelussa painopiste on siirtynyt laadukkaan julkisen tilan suunnitteluun.

Huolitellusti suunniteltu julkinen tila nähdään tärkeämpänä aluetta yhdistävänä laatutekijänä kuin yksittäisten rakennusten arkkitehtuuri.

UUTTA LÄHESTYMISTAPAA TARVITAAN

Straver-Nevalainen näkee parannettavaakin Hollannin aluesuunnittelussa. Hän arvostelee suunnittelua developerien lähtökohdista muovautuvaksi ja siten liiankin markkinapainotteiseksi.

– Developerit keskittyvät mieluummin toteuttamaan helppoja kaupungin laajennusalueita kuin tarttuvat riskialttiisiin, mutta tarpeellisiin kaupunkien asuinalueiden uudistuksiin. Tämä asetelma ja tiukat taloudelliset ja kaupalliset lähtökohdat rajoittavat aluesuunnittelun kokonaisvaltaista luonnetta ja kaupunkien tasapainoista sosiaalista kehittymistä.

– Uutta lähestymistapaa tarvitaan, kun kaupunkialueita uudistettaessa on ratkaistava samanaikaisesti erilaisten tekijöiden yhtälö: on vahvistettava paikan identiteettiä, otettava huomioon kulttuurihistoriallisen, taloudelliset, sosiaaliset ja tilallisen tavoitteet. Samalla tulisi kuulla kaikkia osapuolia.

– Avoimempi, osallistuvampi ja kokonaisvaltaisempi aluesuunnittelu on haaste, joka tulisi ottaa laajemmin käyttöön.

Straver-Nevalainen uskoo, että kaupunkisuunnittelijan tehtävä muuttuu uudenaikaiseksi.

– He ohjaavat työpajoja, joiden tärkeimpänä tavoitteena on saada selville, mitä kaupunkilaiset itse pitävät arvokkaana ja toivottavana asuinympäristönsä ja kaupunkinsa kehityksessä.

– Vuorovaikutteinen suunnittelu on parhaimmillaan sosiaalista, demokraattista, fyysistä ja taloudellista kaupungin uudistamista. Se vaatii suunnittelijalta ja kaavoittajalta yhä laajempien tehtävien hallitsemista ja viestintävalmiuksia erinomaisen suunnitteluammattitaidon lisäksi.

SALMISAARESSA HIILI VAIHTUI TIILEEN

KORTTELIN MITAT

Toimitiloja 101 600 m²

Liikuntakeskustontti 20 000 m²

Omistus ja hallinta:

Keskinäinen työeläkevakuutus-
yhtiö Varma, Ahlström Capital Oy,
Technopolis Oyj, Sponda Oyj,
Helsingin kaupunki sekä YIT Oyj:n,
Omena Hotellit Oy:n ja Recus Oy:n
muodostama ryhmä.

Salmisaari ottaa vastaan lännestä Helsinkiin tulijat. Ennen heitä tervehtivät Länsiväylän varrella hiilikasat. Niiden tilalle meren rantaan kohoavat uljaat punatiiliset toimistorakennukset vanhan teollisuusmiljööön hengessä.

Länsiväylää Helsingissä vuosia reunustaneet mustat kivihiilikasat hävisivät maan alle vuonna 2004. Helsingin Energian kivihiilivarasto vapautti alueen toimistorakennuksille, joista ensimmäinen, Ahlströmin Capital Oy:n toimitalo, valmistui kesäkuun lopussa. Ahlströmin lisäksi alueelle rakennuttavat tällä hetkellä työeläkevakuutusyhtiö Varma ja Technopolis Oyj.

Ruoholahti on jo entuudestaan yksi pääkaupunkiseudun vetovoimaisimmista työpaikka-alueista. Meren ja Länsiväylän viereen rakentuva Helsingin Portiksi kutsuttu näyttävä kokonaisuus vahvistaa sitä. Alueelle rakennetaan yhdeksän toimistorakennusta, liikuntakeskus sekä venesatama. Rantaa tulevaisuudessa kiertävä kevyen liikenteen väylä tuo alueen kaikkien kaupunkilaisten käyttöön.

Salmisaaren toimitila-alue poikkeaa tavanomaisesta rakenteellaan: maanpinnan tasolle sijoittuu kaikkien toimistorakennusten yhteinen pysäköintialue, jonka päälle rakennettavalle kannelle luodaan pihat, kadut ja toimistokerrokset.

TEOLLISUUSMILJÖÖN HENKI SÄILYTETTY

Salmisaarelle leimallinen teollisuusmiljööön rosainen henki on tavoitettu myös Helsingin Portissa. Uudet rakennukset sitoutuvat vanhaan, ainutlaatuiseen teollisuusympäristöön niin muotonsa kuin materiaaliensa puolesta.

– Ei lähdetty pipertämään eikä hienostelevaan. Alueella on selkeitä geometrisiä muotoja. Teollisuushenkeä luovat tiilirakennusten ohella ruostuneesta teräksestä valmistetut istutusalttaat. Tällaisilla yksityiskohdilla alueelle luodaan oma, profiloiva identiteetti, alueen kaava-arkkitehti, arkkitehti SAFA **Jari Huhtaniemi** kertoo.

Helsingin Portin tiilijulkisivut jatkavat Salmisaaren jyhkeiden punatiilimuurien linjaa.

ARKKITEHDIT JARI HUHTANIEMI JA ANTTI LAIHO KERTOVAT, ETTÄ SALMISAAREEN ON HALUTTU LUODA OMA, TEOLLISUUSHENKINEN ILMEENSÄ.

– Alueen vieressä on Suomen hienoimmat tiilirakennukset. Tänne, jos minne, sopii tiili, rannassa sijaitsevan Ahlströmin Capitalin toimitalon suunnitellut arkkitehti **Antti Laiho** Pekka Helin Co:sta kuvaa Alkon Salmisaaren tehdasta, nykyistä Helsingin oikeustaltoa, ja Helsingin Energian voimalaitosrakennuksia.

Tiili oli luonteva valinta myös merenrannan ääriolosuhteiden vuoksi. Rakennusten on kestettävä niin hyistä viimaa kuin paahdetta.

– Ankara ilmasto asettaa julkisivulle kovat vaatimukset, ja tiili on tässä suhteessa koeteltu materiaali, arkkitehti SAFA **Tuomo Siitonen** toteaa.

Siitosen toimisto on suunnitellut Länsiväylän viereisen Varman toimistorakennuksen.

Tiili istui myös rakennuksen käyttäjien imagoon.

– Luotettavuuden ja kestävyysmielisiä luova julkisivumateriaali sopii mielestämme rakennuksen pääkäyttäjien, vakuutusyhtiön ja rakennusliikkeen, julkiseen kuvaan, Siitonen toteaa.

SALMISAAREN UUDEN TOIMITILA-ALUEEN ARVIOIDAAN VALMISTUVAN VUOSIKYMMENEN LOPPUUN MENNESSÄ. ENSIMMÄISENÄ KÄYTTÖÖN OTETAAN AHLSTRÖM CAPITAL OY:N TOIMITALO.

Teollisuusilme näkyy tiilen ja teräksen lisäksi pysäköinti-alueen päälle rakennettavan kannen mustassa kivessä, joka muistuttaa alueen vanhasta tunnuksesta, kivihiilestä. Myös rantaviivan kiveys ja venesataman kivirakenteet tehdään mustasta kivistä.

NÄKYVYYTTÄ JA ELÄVYYTTÄ

Helsingin Portin rakennukset ovat pääosin viisi- ja kahdeksan-kerroksisia, ja osittain 12-kerroksisia. Ne on sijoitettu ympäristön muotojen mukaan eläväksi kokonaisuudeksi.

– Länsiväylän horisontaalilinjan vastapainoksi rakennuksen päädyt on jäsenetty hoikiksi vertikaaleiksi tiilipatsaiksi. Rannan puolella sommitelmaan luo jännitettä vesipinnan suuntaan kurkottava kuutiomainen tiilivolyyymi, jossa sijaitsevat kokoontumistilat.

– Ympäristön rakennuksia luonnehtii ulkoisen hahmon suuripiirteisyys. Olemme pyrkineet yhdistämään sen käyttäjän lähimmittakaavan pienipiirteisyyteen ja sisänäkömien vaihtelevuuteen, Siitonen kuvaa.

Helsingin Portin julkisivuja hallitsee tiilen ohella lasi. Tiilen osuus pinta-alasta on noin kaksi kolmasosaa ja lasin kolmanes. Lasia näkyy etenkin rakennusten ylimmissä kerroksissa.

– Niistä muodostuu lasilyhtymäinen siluetti, joka ottaa vastaan Helsinkiin tulijat, Huhtaniemi kuvaa.

– Lasi luo näkyvyyttä ja avoimuutta ulospäin, mikä kuuluu nykyaikaisiin toimistotaloihin. Tiiltä on käytetty perinteiseen tapaan. Olemme tehneet tiilelle luonteenomaisia ratkaisuja vanhojen teollisuusfasadien tapaan, ympäristön hengen mukaan, Laiho kertoo julkisivuratkaisuista.

Siitonen toteaa lasin ja karheen tiilen käyvän sopuisaa vuoropuhelua.

– Tiilipinnan struktuuri säätelee sen rinnalla käytettävien pintojen tasaisuuksia. Paikalla muurattava tiilirakenne asettaa julkisivuaukotuksen reunaehdot. Sen tummanpunertava väri määrittää myös interiöörin väri- ja materiaaliskaalaa. On luontevaa antaa materiaalien ja pintojen olla ”itsensä” värisiä, Siitonen sanoo.

Ainutkertainen alue kiinnostaa vuokraajia, ja se valmistuneekin nopeasti vuosikymmenen loppuun mennessä. Tällä hetkellä Ruoholahdessa on rakennettua toimitilaa noin 560 000 m² ja työpaikkoja 9 800. Kun Salmisaaren kaikki toimitilat ovat valmiita, toimitila lisääntyy noin 101 600 m² ja työpaikkoja tulee olemaan noin 13 000.

*Valtion patruuna-
tehtaan alue Lapualla
on muuttunut arvokkaaksi
kulttuurikeskukseksi
asiantuntevalla ja perinteitä
kunnioittavalla korjaus-
rakentamisella.*

PATRUUNATEHTAASTA KULTTUURIN KEHDOKSI

Arkkitehti, SAFA **Helena Teräväinen** vieraili Lapuan patruunatehtaan alueella ensimmäisen kerran 1980-luvun puolivälissä.

– Tuntui kuin olisin seissyt jonkin linnan sisäpihalla. Mielikuvitus lähti tietysti laukkaamaan, Teräväinen nauraa.

Nyt juuri sillä paikalla, jossa Teräväinen tunnelmaa hämmästeli, sijaitsee Vanhan Paukun eli kulttuurikeskukseksi muuttuneen patruunatehtaan Ison Prässin kahvila. Vaikka tilan funktio on muuttunut, tunnelma on pysynyt. Lasikattoisen kahvilan seinissä on tiilimuurausta monelta eri vuosikymmeneltä. Vanhimmissa, 1910-luvulta peräisin olevissa seinissä on säilynyt muutama alkuperäinen ikkunakin. Uusinta tiilimuurausta on porrashuoneen kaarevaksi muurattu ruukintiliseinä. Tilan kruunaa massiivinen prässi.

VANHAN PAUKUN ARKKITEHTUURI EDUSTAA 1900-LUVUN ALUN KLASSISMIA JA JATKAA 1800-LUVUN TIILISTÄ ARKKITEHTUURIN PERINNETTÄ.

– Erytisen tyytyväinen olen siihen, että kulttuurikeskukseen ytimessä säilytettiin lopulta nekin pari rakennusta, jotka olivat ensin purku-uhan alla, kuten nyt Teatteri Hiomon tiloina toimiva Työkalutehtaan betonisiipi vuodelta 1970 ja portilla oleva Ruokalarakennus, Teräväinen sanoo.

VANHAAN PAUKKUUN MUUTTANUT LAPUAN KIRJASTO HENKII VANHOJEN TEHDASSALIEN TUNNELMAA.

Helena Teräväinen suunnitteli Lapuan tehdasalueen kunnostuksen 1990-luvun puolivälistä alkaen. Hän työskenteli Lapuan kaupunginarkkitehtina 1984–2005. Viime vuonna Teräväinen väitteli tohtoriksi aiheenaan Lapuan Paukku – uudeksi rakennettu ja puhuttu.

– Rakennusperinnettä on syytä vaalia, sillä se antaa suuntaa myös tämän päivän ja tulevaisuuden rakentamiselle. Ammattikuvaani arkkitehtina kuuluvat estetiikan esiintuominen ja kulttuuriympäristön vaaliminen. Vanhaa voidaan hyödyntää uusiin tarkoituksiin. Miljöö voi säilyä, mutta funktio muuttua.

Vanhan patruunatehtaan alue koostuu useista rakennuksista ja se tuo väistämättä mieleen Tampereen Finlaysonin kunnostetut tehdasrakennukset. Lapualla on kuten Tampereellakin tuotu nykypäivää, taidetta ja kulttuuria, historiallisiin kehyksiin.

TUNNELMA SÄILYY

Tehdaskokonaisuuden vanhimmat osat edustavat 1900-luvun alun klassismia ja jatkavat 1800-luvun tiilistä tehdasarkkitehtuurin perinnettä. Uudemmissa rakennuksissa näkyvät funktionalismin vaikutteet. Ison Prässin kahvilan lisäksi hulppeat puitteet on kunnostusten yhteydessä saanut Lapuan kirjasto, joka siirtyi vuokratiloista Vanhaan Paukkuun.

Miljöö on avara ja vaikuttava. Tehdassalin avaruutta on hyödynnetty osittaisilla kaksitasoratkaisuilla sekä säilyttämällä pitkiä näkymiä tilasta toiseen. Palkit, pilarit ja ilmastointiputket on jätetty näkyville. Ruostutetun teräslevyn käyttö sekä sinkityt lattiaritilät ja teollisuusportaat luovat illuusion vanhasta tehtaasta.

– Halusin säilyttää sisätiloissa vanhojen tehdassalien tunnelman niin, että heti ovelta näkyy, mihin tullaan. En halunnut väliseiniä rajaamaan tilaa tai luomaan esteitä katseelle. Kirjaston keskuskäytävän pituus on 60 metriä, Teräväinen kuvailee.

– Tiiliarkkitehtuuri on aina viehättänyt minua ja erityisesti tällaiset vanhat tehdasmiljööt. Tiileen liittyy juhlavuutta ja kestävyyttä.

Kaikki ajan kerrostumat ovat Paukussa edelleen näkyvisissä mittavista korjaustöistä huolimatta. Rakennuksen ulkoseinissä on 3-kertainen punatiilimuuraus, joka pyrittiin kunnostuksessa säilyttämään. Suuria julkisivumuutoksia on vältetty. Väliohjat ja pilarit ovat raudoitettua betonia. Teräväinen on ollut suunnittelussaan täsmällinen.

– Kirjaston sisällä uudet väliseinät on muurattu käsinlyödystä ruukintiilestä, jotta tehdasalueen tiilinen tunnelma välittyisi myös sisätiloihin. Rakennuksen ulkoseinien sisäpinta oli aiemmin rapattu ja maalattu, nyt se on käsitelty slammauksella. Haasteena korjaussuunnittelussa oli tunnelman säilyttäminen sortumatta turhaan romantisointiin. Sellaiseen on vanhaa kunnostaessa helppo lipsahtaa, Teräväinen sanoo.

– Suurimmat ulospäin näkyvät muutokset ovat lasi- ja teräsrakenteinen sisäänkäynti, kahvilan lasikatto sekä ruostutetuilla teräslevyillä päällystetty kirjastoauton lastaussilta.

Alueella näkyy monen ikäistä tiiltä, mikä on yksi sen huomionarvoisista ominaisuuksista.

– Tiili kuuluu tehtaalle ja antaa rakennuksille arvokkaan ilmeen yhä tänäkin päivänä. Jos kunnostettavana olisi ollut joku 70-luvulla rakennettu teollisuushalli, olisiko esimerkiksi kirjaston saanut sellaiseen tilaan näin tyylikkäästi? Suunnittelussakin olisi ollut aika lailla enemmän haastetta, Teräväinen kuittaa.

Muurauksen jälkeen arkkitehti on tyytyväinen. Vielä löytyy tekijöitä.

– Erityisesti Lapualla on hyviä muurareita, joilta onnistuu myös rakennusperinteen mukainen kunnostus. Pienemmillä paikkakunnilla kädentöiden ammattilaisia on vielä jäljellä.

VALTION PATRUUNATEHDAS

- Tehtaan vanhimman osan rakennutti 1910-luvulla lapualainen sahanomistaja Eino Lahdensuo. Tehtailija myi kiinteistönsä Lapuan Sähkö Oy:lle 1921.
- Valtion Patruunatehdas Perustettiin vuonna 1923 eduskunnan päätöksellä.
- Muutostöitä ja uusia rakennuksia 1923–1940, arkkitehtina toimi Onni Tarjanne.
- Räjähdysonnettomuus tuhosi ison lataamorakennuksen ja vaurioitti viereisiä vuonna 1976, 40 työntekijää kuoli.
- Vanhan tehdasalue siirtyi kaupungin omistukseen vuonna 1993, muutostyöt alkavat.
- Kirjasto on valmis syksyllä 1997, Iso tehdas valmistuu ja vihittään käyttöön 1998.
- Kulttuurikeskus täydentyy 2006, kun Taidemuseo valmistuu entiseen pintakäsittelylaitokseen.
- Vanhassa Paukussa on muun muassa kaupunginkirjasto, kansalais- ja musiikkiopisto, näyttelytiloja, Ison Prässin kahvila, Teatteri Hiomo, Lapuan taidemuseo ja sen yhteydessä museokauppa TaitoPaukku, Valokuvamuseo Pyhälahti, Patruunatehtaan museo, Lapuan liikkeen museo sekä tekstiili- ja sisustusliikkeitä.

Rakennuksen ilmatiiveys on tärkeä osa energiataloudellisuutta. Tutkimusten perusteella näyttää siltä, että kivitaloista saadaan tavanomaisilla työmenetelmillä keskimäärin tiiviimpiä kuin puurunkoisista taloista. Painekekeella mitattu keskimääräinen ilmavuotoluku oli kivitaloissa 2,3 l/h, eli rakennuksen ilma vaihtui tunnin aikana ulko- ja sisäilman välille aikaansaadun 50 pascalin paine-eron johdosta 2,3 kertaa. Puurunkoisten talojen keskimääräinen ilmavuotoluku 3,9 l/h ja hirsitalojen ilmavuotoluku 5,9 l/h kertovat siitä, että niissä lämpöä karkaa kivitaloja enemmän ilmavuotojen mukana harakoille.

TIIVEYS PUUTALOJA PAREMPI KIVITALO SÄÄSTÄÄ ENERGIAA

Massiivinen kivitalo säästää energiaa hyvän ilmanpitävyytensä ja lämmönvarauskykynsä ansiosta. Tutkimusten mukaan kivirakenteisten pientalojen ilmanpitävyys on lähes puolet parempi kuin puurunkoisissa taloissa. Jo pelkästään parempi tiiveys merkitsee laskennallisesti lähes kymmenen prosentin säästöä lämmitysenergian kulutuksessa.

Tampereen teknillisen yliopiston Rakennetekniikan laitos ja Teknillisen korkeakoulun LVI-tekniikan laboratorio tutkivat yhdessä 50 kivirakenteisen ja 20 hirsirakenteisen omakotitalon sekä 60 kerrostaloasunnon ilmanpitävyyttä, sisäilman olosuhteita ja ilmanvaihdon toimivuutta. Rakennukset ovat suhteellisen uusia ja ne sijaitsevat pääasiassa Tampereen ja Helsingin seudulla. Tuloksia on verrattu aiempaan tutkimukseen, joka tehtiin sadasta puurunkoisesta pientalosta.

Tutkimuksen mukaan painekokeella mitattu keskimääräinen ilmavuotoluku oli kivitaloissa 2,3 l/h, eli rakennuksen ilma vaihtui tunnin aikana ulko- ja sisäilman välille aikaansaadun 50 pascalin paine-eron johdosta 2,3 kertaa. Puurunkoisissa taloissa ilmavuotoluku oli 3,9 l/h, mikä on lähes kaksinkertainen luku kivitaloihin verrattuna. Hirsitalojen keskimääräinen ilmavuotoluku 5,9 l/h oli vielä selvästi puurunkoisia taloja suurempi, joten lämpöä karkaa niissä enemmän ilmavuotojen mukana.

Kivirakenteisten pientalojen parempi tiiveys merkitsee laskennallisesti puutaloon verrattuna keskimäärin lähes kymmenen prosentin säästöä lämmityskuluissa.

Kivitaloissa keskimääräinen ilmavuotoluku oli kevytbetonitaloissa 1,5 l/h, betoniharkkotaloissa 1,6 l/h, tiilitaloissa

2,8 l/h, kevytsoraharkkotaloissa 3,2 l/h ja betonielementtitaloissa 2,5 l/h.

Nämä ilmavuotoluvut olisivat olleet vielä selvästi parempia, jos kaikissa taloissa olisi ollut myös kivirakenteinen yläpohja. Keskimääräinen ilmavuotoluku oli 1,4 niissä taloissa, joissa yläpohja oli kivirakenteinen ja 2,3 taloissa, joiden yläpohja oli puurakenteinen.

HAJONTA SUURTA

Ilmanpitävyydessä on kaikista materiaaleista rakennetuissa pientaloissa suuria eroja. Hajonta on suuri, sillä paras mitattu ilmavuotoluku oli 0,5 l/h ja heikoin 16 l/h, joka oli hirsitalossa. Puurunkoisten talojen heikoin ilmavuotoluku oli noin 9 l/h ja kivitalojen yli 5 l/h.

Rakennuksen suunnitteluratkaisujen, materiaalien ja työn huolellisuuden lisäksi myös asumistottumukset vaikuttavat käytännössä paljon energiankulutukseen. Kulutuksessa voi olla huomattavia eroja, vaikka talot olisivat täysin samanlaisia.

Esimerkiksi korkea sisälämpötila tuhlaa energiaa. Sisälämpötilan laskeminen yhdellä asteella pienentää energiankulutusta noin viisi prosenttia.

Tampereen teknillisessä yliopistossa on selvitetty toisen tutkimuksen yhteydessä myös rakennuksen massan vaikutusta energiankulutukseen. Tulokset osoittavat, että massiivisten rakenteiden hyvä lämmönvarauskyky vähentää pientalon lämmitysenergian kulutusta noin neljä prosenttia ja jäähditysenergian kulutusta peräti noin 40 prosenttia, kun ikkunapinta-ala on suhteellisen pieni, noin 12 prosenttia lattiapinta-alasta.

Jos ikkunapinta-ala on suuri, esimerkiksi 20 prosenttia lattialasta, massan vaikutus lämmitysenergian kulutukseen on yli kymmenen prosenttia. Käytännössä pientaloissa on yleensä massiivinen lattia, mikä pienentää jonkin verran kevyen ja raskaan rakennuksen eli käytännössä puu- ja kivitalojen eroa.

Raskaassa rakennuksessa kesäajan lämpötilat pysyvät myös ilman jäähditystä miellyttävämpinä kuin kevyessä talossa. Lämmityskaudella puolestaan massiivisten rakenteiden hyvä lämmönvarauskyky pienentää lämmitysenergian tarvetta, kun auringon lämpöä varautuu rakenteisiin.

RAKENNUKSEBETONI- JA ELEMENTTI OY:N TOIMITUSJOHTAJA ESA KONSTI SEURAA HELSINGIN PALOHEINÄSSÄ, KUN ELEMENTTEJÄ TUODAAN TYÖMAALLE.

PAIKALLA MUURATTU KIVI- TALO ELEMENTEISTÄ

– Pohdimme, miten asiakkaamme saavat toivomansa kivitalon mahdollisimman helposti. Kehitimme harkkoelementteihin perustuvan rakennusjärjestelmän, Rakennusbetoni- ja Elementti Oy:n tuotepäällikkö **Eeva Konsti** sanoo.

– Totta kai hieman kopioimme puutalopakettien konseptiä, hän naurahtaa.

Harkkoelementit muurataan tehtaalla sisätiloissa, säästä ei siis tarvitse muurausvaiheessa huolehtia. Rakennuksen seinän korkuiset, maksimissaan seitsemän metriä pitkät elementit kuljetetaan työmaalle, jossa ne liitetään toisiinsa valamalla. Rapauspinnoite peittää elementtien saumat ja pinnasta tulee

Eihän niin voi olla? Rakennusbetoni- ja Elementti Oy:n innovaatio näyttää, että kyllä voi. Kivitalon seinät muurataan tehtaalla harkkoista valmiiksi elementeiksi, jotka viedään työmaalle.

yhtenäinen. Tehtaalla harkkoelementit pinnoitetaan molemmin puolin vaaleiksi ja elementeissä ovat jo ikkunatkin paikallaan.

– Elementeissä on sama mitoitus kuin harkkoissa ja ne voidaan valmistaa mistä tahansa harkkoista. Itse asiassa harkkojärjestelmämme tietyt ominaisuudet tukevat elementtirakentamista, Rakennusbetoni- ja Elementti Oy:n harkkoista vastaava tuotepäällikkö **Helena Kajala** sanoo.

Harkkoelementti mahdollistaa vaativatkin tila- ja muototratkaisut.

– Asiakas, joka on päättänyt rakennuttaa kivitalon, haluaa usein myös tilavan ja omailmeisen rakennuksen, Eeva Konsti toteaa.

Harkkoelementeillä voidaan toteuttaa kaikki seinärakenteet perustuksista kattoon. Rakentaminen työmaalla on nopeampaa kuin harkko harkolta muuraten.

– Kun elementit ovat pystyssä, on talon ensimmäinen kerros jo tehty. Perustuksista kattoon päästään 6–8 viikossa, Eeva Konsti sanoo.

KYSYNTÄ YLLÄTTI

Ensimmäiset harkkoelementti-talot valmistuivat vuonna 2004. Tänä vuonna Rakennusbetoni- ja elementti Oy:n tehtailla Hollolassa valmistuu elementit 70 pientaloon. Asiakkaina ovat sekä oman kodin kerrarakentajat että rakennusliikkeet.

– Kysyntä pääsi yllättämään. Elementtejä menisi kaupaksi enemmän kuin meillä on nyt kapasiteettia valmistaa, Eeva Konsti sanoo.

Tuotantoa tullaan lisäämään. Sen voi päätellä Eeva Konstin puheista:

– Kun saataisiin puurakentamiseen tottuneet arkkitehdit oppimaan 200 milliin tai mieluummin 600 milliin perustuva ajattelu!

KIVISIÄ ERILLISTALOJA HALUTAAN

Pääkaupunkiseudulla toimiva perustaja-rakennuttaja Mesta Oy rakennuttaa ja myy vuosittain 25 – 40 asuntoa. Aikaisemmin puurunkoisia, usein tiiliverhoituja rakennuksia tuottanut yhtiö aloittaa tänä kesänä kahden kohteen rakentamisen. Toinen on Espoon Nöykkiössä ja toinen Helsingin Pakilassa. Nöykkiöön tulee 21 kytettyä erillistaloa ja Pakilaan kaksi paritaloa sekä seitsemän erillistaloa. Kaikki rakennetaan harkkoelementeistä.

– Pienenä toimijana olemme lähellä asiakasta ja kuuntelemme heidän toiveitaan. Nyt asunnon ostajat haluavat selvästi laadukkaita erillistaloja. Pihan koola ei juurikaan ole väliä, kunhan on omat seinät ympärillä. Kivirakentaminen on vastaus heidän toiveisiinsa, Mesta Oy:n toimitusjohtaja **Hannes Lehti** sanoo.

– Meillä oli jo tontit valmiina. Varsinkin Pakila on ylempään keskiluokan asuinalueita eli korkeatasoisten asuntojen rakentaminen oli itsestään selvää, hän sanoo.

Valinta oli oikea, sillä Pakilan 11 asunnosta kahdeksan myytiin jo ennen rakennustöiden aloittamista.

Talojen suunnittelusta vastaa arkkitehti SAFA **Pekka Ruuskanen** Arkkitehtitoimisto CJN:stä.

– Pekka Ruuskanen otti innoissaan vastaan idean harkkoelementeistä. Helsingin rakennusvirastossa todettiin talojen edustavan modernia rintamiestalojen jatkumoa. Nöykkiössä

HANNES LEHTI MESTA OY:STÄ ESITTELEE HELSINGIN PAKILAAAN RAKENNETTAVIEN TALOJEN PIENOISMALLIA. – ASIAKKAAT HALUAVAT NYT KAUPUNGEISSA KIVIRAKENTEISIA ERILLISTALOJA. OLEMME ANTANEET NÄILLE TALOILLE NIMEKSI TOWNHOUSE.

EVA KONSTI JA HELENA KAJALA ELEMENTISSÄÄN. TÄNÄ VUONNA VALMISTUU HARKKOELEMENTIT NOIN 70 PIENTALOON.

kaupunkikuvan neuvottelukunta kiitteli rakennusten tuoretta, virkistävää arkkitehtuuria, Hannes Lehti kertoo hyvillään.

Hannes Lehdellä on hyvät odotukset tulevasta harkkoelementti-rakentamisesta.

– Rakentamisen työvaiheet vähenevät verrattuna esimerkiksi puurunkoisiin tiiliverhottuihin taloihin. Työmaalla syntyy vähemmän jätettä, mikä on ympäristön kannalta hyvä. Ja lopputuloksena on hyvännäköisiä rapattuja kivitaloja.

KIVIRAKENTAMINEN VAPAUTTI SUUNNITTELUN

TEKSTI: Riikka Väkkari, KUUVAT: Heikki Peron, Arkkitehtitoimisto Huttunen-Lipasti Oy

ARKKITEHDIT RISTO HUTTUNEN JA UULA KOHONEN TOTEAVAT TALOSSA OLEVAN MONIA HAASTEELLISIA RATKAISUJA, KUTEN ERI RUNKOMATERIAALIEN MITOITTAMINEN JA YHDISTÄMINEN TOISIINSA.

HYVÄ ULKONÄKÖ JA TOIMIVUUS
JÄRKEVÄSTI TOTEUTETTUNA OLIVAT
RAKENNUTTAJAN VAATIMUKSET
UUDELLE KODILLEEN.

Espoolaisen perheen uuden kodin suunnittelu pohjautui paikkaan Suomenlahden sylissä: perhe halusi, että joka huoneesta avautuisi näkymä merelle. Syntyi terassien, parvekkeiden ja suurten lasipintojen koti.

Tiukkaan naapureihin rajattu tontti asetti vaatimuksia myös yksityisyyden huomioimiseen. Talo ja piha suuntautuvatkin lounaaseen valoon ja merelle. Sivuille ja taakse, naapureiden suuntaan talo on sulkeutuneempi.

Perheelle oli selvää, että he halusivat rakennuttaa kivitalon.

– Kivirakentaminen on vapauttanut arkkitehdin suunnittelua. Paikalla valettu välipohja mahdollisti tavanomaisesta poikkeavat ratkaisut. Puusta olisi ollut käytännössä mahdotonta toteuttaa ratkaisua, johon nyt päädyttiin, perheen isä, rakennusalan ammattilainen toteaa.

– Paikalla valaminen on myös säästänyt aikaa, sillä sisäpuolia on päästy tekemään varhain.

MODERNIA TYILIÄ

Valkoiseksi rapattavan talon arkkitehtuuri on ajatonta, pelkistettyä modernismia, joka sointuu ympäristön muihin rakennuksiin.

– Rakennus on suunniteltu käytön ja käytettävyyden ehdoilla, arkkitehti **Risto Huttunen** toteaa lähtökohdista.

Hän kertoo päätyneensä suunnitelmaan, jossa on Suomessa epätavalliseen, mutta muualla Euroopassa suosittuun tapaan terasseja ja isoja ikkunapintoja. Taloon rakennetaan parisataa neliötä terasseja ja parvekkeita, joista avautuvat seesteiset näkymät merelle.

Terassit on luotu talon muurimaisen rakenteen pohjalta. Rakennetta on kevennetty suurilla ikkunoilla, joiden ansiosta näkymistä pääsee nauttimaan sisätiloistakin. Aukotusta on paitoimien suojattu valoa siivilöivillä puuritolilla.

Perhe halusi kodistaan avaran, joten väliseiniä on talossa mahdollisimman vähän. Kolmikerroksisen talon keskimäinen kerros on avointa tilaa, jossa on vain yksi väliseinä. Keskimäiseen kerrokseen sijoittuvat kodinhoituhuone, keittiö, ruokailutila ja olohuone, josta saa lasiseinän auki terassille kolmen metrin pituudelta. Näin ulko- ja sisätila sulautuvat yhteen kesäisin.

Talon pohjakerroksessa sijaitsevat harrastetilat, sauna-osasto ja kotiteatteri. Ylimpään kerrokseen sijoittuu neljä makuuhuonetta.

UUSIMPIA TEKNISIÄ RATKAISUJA

Rakennusalan ammattilaisena perheen isä tuntee alan uusimmat tekniset ratkaisut, ja monia niistä on hyödynnetty talon rakentamisessa. Rakennustyömaalla on käytetty koneellista muurausta eli pientä nosturia, jolla on siirretty harkot ja laastit. Koneella voidaan siirtää jopa kolmen tonnin painoisia lasiteja. Rakennuttaja on tyytyväinen työtapaan, sillä se on vapauttanut työmaasuunnittelua ja työvoiman käyttöä.

Rakennuttaja piti myös matalaenergisyttä tärkeänä. Taloa lämmitetään maalämmöllä, jolloin lämmityskuluissa säästetään noin puolet muihin ratkaisuihin verrattuna. Terassi ja talon kahdelta seinustalta kiertävä parveke viilentävät asuntoa kesän kuumuudessa. Jäähdytyksessä hyödynnetään myös maalämpökaivoa ja jäähdytyspalkkeja.

SUUNNITTELU: Arkkitehtitoimisto Huttunen-Lipasti-Pakkanen Oy

RUNKO: Kahipontti

HARKOT JA LAASTI: maxit Oy.

ARKKITEHTUURIN HISTORIOITSIJA TRIIN OJARI: "VIRO NUORTUU ROHKEASTI"

Historioitsija Triin Ojarin mukaan Viron arkkitehtuuri on viime vuosina muuttunut merkittävästi. Uudet, nuoret suunnittelijat saavat nyt jalansijaan rohkeilla innovaatioillaan.

Enää ei tarvitse tyytyä ilmeettömään suunnitteluun. Luovuu-
delle on Virossa tilaa. Suunnittelu ja suunnittelijat ovat vapau-
tuneet ehdottoman tarkoista säädöksistä ja ohjeista.

– Vielä Neuvostoliiton aikaan suunnittelutoimistot olivat
massiivisia, parin sadan ihmisen keskitettyjä koneistoja. Arkkitehtuuri oli suunnattu massoille, ja se oli tyyliltään yhtenäistä. Nyt olosuhteet, niin taloudelliset kuin poliittisetkin, ovat muuttuneet ja luomisen ilmapiiri on aivan toisenlainen, arkkitehtuurin historioitsija Triin Ojari kertoo.

– Laatu on parantunut, ja arkkitehtuuri on tasokasta. Asiakkaat ovat avoimia uusille ideoille ja heillä on rahaa käytettävänä. Vieroon on syntynyt useita uusia suunnittelutoimistoja.

Nuoret suunnittelijat pääsevät Virossa esiin muun muassa suunnittelukilpailujen kautta. Ojari pitää tervettä kilpailua hyvänä suuntauksena.

– Siinä ideat jalostuvat. Ennen kaikkea kilpailut tuovat nuorille suunnittelijoille työtilaisuuksia ja mahdollisuuden esitellä osaamistaan.

ARKKITEHDIT ILLIMAR TRUVERK, EERO ENDJÄRV JA MATTIAS AGABUS SUUNNITTELVAT YHDESSÄ LOUNAIS-EESTIIN KOLMIOSAISEN RAKENNUKSEN, JOSSA ASUMINEN JA VAPAA-AJAN VIETTO YHDISTYVÄT LUONNONLÄHEISESTI.

ARKKITEHTI MEELIS PRESSIN SUORAVIIVAISTA MASSOITTELUA.

Nousevia kykyjä Virossa riittää, sillä oman vapaan arkkitehtuurinkin historia on kohtalaisen nuori.

– Nuoret eivät ole jumiutuneet tiettyihin malleihin tai ajattelutapoihin, vaan heillä on mielikuvitusta. Asenteet ja tekemisen tavat eivät ole luutuneet.

PERINTEITÄ VAALIEN

Arkkitehtuurin historia elää Virossa koko ajan kehityksen rinnalla. Rakennusperimää arvostetaan. Ojarin mukaan vanhoja asuinalueita ei kaadeta uusien alta, vaan niitä kunnostetaan

historian hengessä. Juuri nyt Virossa on meneillään vilkas toimilarakentamisen kausi.

– Taivaanraja tuntuu muuttuvan nopeasti. Korkeita toimistorakennuksia nousee etenkin Tallinnaan kuin sieniä sateella, Ojari naurahtaa.

Asuintalojen päämateriaalina puu pitää pintansa, mutta muuratut rakenteet tekevät tuloaan.

– Virolaiset arkkitehdit kiinnittävät paljon huomiota miljööseen ja rakennuksen yksityiskohtiin. Uskon, että tiilestä suunnitellaan tulevaisuudessa entistä enemmän. Jo nyt iso

ARKKITEHTITOIMISTO KAVAKAVAN SUUNNITTELEMAN PÄRNU GYMIN JULKISIVU ON ELOISAA VALOJEN JA VARJOJEN LEIKKIÄ.

osa uusista pientaloista tehdään muuratuista rakenteista. Puu on pääosassa maaseudulla, Ojari sanoo.

Kun kyse on rakennetusta ympäristöstä, keskustelu herää helposti. Muutokset puhuttavat.

– Arkkitehtuurista keskustellaan vilkkaasti ehkä siksi, että vapaus on Virossa niin nuorta. Puhetta syntyy esimerkiksi kaupunkien keskustoissa sijaitsevista rakennuksista, joiden julkisivuissa käytetään leikitellen monia materiaaleja. Anything goes, Ojari havainnollistaa.

ARKKITEHTUURIA VAI TAIDETTA?

– Erialaisten tilojen suunnittelu on taidetta. Eikö se vaadi erityistä luovuutta ja taitoa? Sehän on täysin omanlaistaan luovaa työtä, Ojari määrittää.

– Tietysti kysymykseen ei ole yksinkertaista vastata. Arkkitehtuurissa täytyy ottaa huomioon niin monta seikkaa, esimerkiksi käytännöllisyys.

Ojari on perehtynyt myös suomalaiseen arkkitehtuuriin. Hän kaipaa nuoria suunnittelijoita, kuten Virossa.

– Missä ovat tuoreet arkkitehtikyyvät? Missä heistä kerrotaan? Suomalaista arkkitehtuuria esitellään yhä esimerkiksi Alvar Aallon hengessä. Klassikoissa ei ole mitään pahaa, mutta varmasti Suomessa on uusiakin lahjakkuuksia.

Kivitalojen suosio näkyy materiaalituotannossa

Viron vilkas rakentaminen näkyy luonnollisesti myös rakennusmateriaalien valmistuksessa. Tiilien, harkkojen ja betonin käyttö on lisääntynyt vuosi vuodelta huomattavasti, sen sijaan Eesti Ehituskeskuksen tilastojen mukaan sahatavaran valmistus olisi viime vuonna kääntynyt laskuun.

	TIILET JA HARKOT miljoona kpl	SEMENTTI 1 000 tonnia	SAHATAVARA 1000 m ³
2006	882,3	848,9	1 725,5
2005	556,8	726,0	2 062,5
2004	474,7	614,6	2 029,4
2003	325,6	506,2	1 954,0
2002	270,8	465,9	1 824,9
2001	185,4	404,6	1 623,0
2000	151,0	329,1	1 436,5

"KILPAILULLA PAREMPAA" IGUAANI NOUSEE HELMIPÖLLÖNMÄELLE

– Halusimme antaa sekä muurattujen että puurakenteisten talojen suunnittelijoille mahdollisuuden näyttää, mitä moderni kaupunkirakentaminen voi olla. Halusimme uutta ja onnistuimme, Olavi Louko tiivistä Helmiöllönmäen suunnittelukilpailun tulokset.

Espoon kaupunki, Rakennusteollisuus RT ry:n Muurattujen rakenteiden ryhmä ja WoodFocus Oy järjestivät suunnittelu- ja toteutusryhmille kutsukilpailun Uusmäessä sijaitsevan Helmiöllönmäen pientalokortteleista. Palkintona Espoo varaa voittajille alueelta tontit toteutusta varten.

– Espoon asunstrategiassa pientalot ovat vahvassa asemassa. Helmiöllönmäelle tulee noin 20 000 krs-m² asuinkerrosalaa. Se on ensimmäisiä isoja uusia pientaloalueita, mutta vain kymmenesosa koko Uusmäestä. Jatkossa on siis vielä paljonkin jaettavaa. Jos onnistumme Helmiöllönmäellä ja asukkaatkin innostuvat, voimme ottaa tästä suuntaa myös jatkoon, Espoon kaupungin teknisen toimen johtaja Olavi Louko kertoo.

– Kilpailutöiden hyviä ajatuksia ei saa toteutuksessa unohtaa. On tehtävä, mitä on luvattu, Louko muistuttaa.

MUURATUILLE ANSIOKAS EHDOTUS

Muurattujen talojen korttelien sarjaan saatiin yhdeksän ehdotusta. Voittajaksi tuli VVO Rakennuttaja Oy:n ja Arkkitehdit Anttila & Rusanen Oy:n ehdotus ”Iguaani kivellä”.

– Ehdotus on harvinaisen ansiokas ja huolella tutkittu. Se on tavallaan paluu vanhan kaupunkikulttuurin juurille. Pientalojen omat pihat, korttelipihat ja katualueet muodostavat kaupunkitilassa hyvin toimivan hierarkian, arkkitehti SAFA **Eeva Kilpiö** toteaa. Muuratut rakenteet ry oli kutsunut Eeva Kilpiön arviointiryhmään asunostosunnittelun erityisasiantuntijaksi.

Ehdotuksen arkkitehtoninen ote on omintakeinen. Sileillä kattotiilillä päällystetyt, epäsymmetriset ja molempiin suuntiin taittavat katonlappeet kattoikkunoineen muokkaavat voimakkaasti rakennusten ulkoarkkitehtuuria vaaleiden, rapattujen pintojen ohella.

– Rästystäät on tuotu rohkeasti alas. Näin on saatu viehättävä mielikuva Itämeren piirin arkkitehtuurista. Ehdotus edustaa uutta, innovatiivista, tiivistä ja laadukasta kaupunkirakentamista, Eeva Kilpiö toteaa.

”Iguaani kivellä” -ehdotuksessa on viisi talotyyppiä, jotka muodostavat arkkitehtonisesti yhtenäisen sarjan.

Arkkitehdit Anttila & Rusanen Oy:n toimitusjohtaja, arkkitehti SAFA **Jesse Anttila** pohtii taloille oikeaa nimitystä.

– Ne eivät ole yksittäisiä pientaloja eivätkä pienkerrostalojakaan, vaan jotain siltä väliltä. Ikään kuin yhdessä omakotitalossa olisi 2 – 5 asuntoa, hän pyörittelee.

KOKONAISUUS HALLINNASSA

Voittanutta ehdotusta kiiteltiin myös siitä, että se sopii hyvin yhteen puukortteleiden kanssa. Voittanut tiimi laatikin ehdotuksen molempiin sarjoihin.

– Me teimme molempia rinnakkain, sillä muuten kokonaisuutta ei olisi voinut hahmottaa. Alueen kaavahan on yhtenäinen, arkkitehti SAFA **Mikko Rusanen** toteaa.

VVO Rakennuttaja Oy ja Arkkitehdit Anttila & Rusanen Oy ovat tehneet yhteistyötä aikaisemminkin – myös voitokkaasti Vantaan Leinelän alueen suunnittelukilpailussa.

Anttila ja Rusanen kiittelevät rakennuttajaa rohkeudesta ja hyvästä yhteistyöstä.

– Mekin halusimme jotain uutta, perinteistä poikkeavaa. Kokonaisuus täytyy kuitenkin olla koko ajan hallinnassa, myös kustannusten kannalta. Uskon hyvässä ympäristössä sijaitsevien laadukkaiden kivitalojen olevan hyvin haluttuja. Lähdemme luottavaisesti kehittämään ehdotustamme toteutukseen, VVO Rakennuttaja Oy:n Alue- ja hankekehitysyksikön johtaja **Jari Mäkimattila** sanoo.

PERINTEISEMPÄÄ PUURAKENTAMISTA

Arkkitehti SAFA **Mikko Viljakainen** oli mukana kilpailun arviointivaiheessa Metsäteollisuus ry:n kutsumana. Hän pahoittelee, että puurakenteisten kortteleiden ehdotukset eivät olleet riittävän innovatiivisia.

– Ehdotusten arkkitehtuuri oli aika perinteistä. Vaikutteita oli esimerkiksi puu-Käpylästä. Jos joku yritti jotain muuta, lopputulos oli raskasta ja kerrostalomaista. Puurakenteisten pientalojen suunnitteluun ei saatu mitään uutta, Mikko Viljakainen toteaa.

Helmipöllönmäen tontinvarauskilpailun julkistamistilaisuudessa hän halusi muistuttaa suunnittelijoita muutamasta seikasta, jotka koskevat sekä kivi- että puurakentamista.

– Aina pitää ottaa huomioon miljöösuunnittelu kokonaisuutena. Usein talot ovat hienoja, mutta niiden välitilat eivät. Asukaslähtöisyydestä puhutaan paljon, mutta ei sitä juurikaan käytännössä näy. Erityisesti puurakentamisessa pysytään liian perinteisillä linjoilla. Kun mennään toteutukseen, kokeilunhalu karsiutuu.

– Pitää olla kykyä ajatella asioita uudella tavalla. Vain siten voi luoda uutta, Mikko Viljakainen painottaa.

JATULINTARHAT RAKENTUU KUMPPANUUDELLA

*Espoon Kuloniityssä on rakenteilla
Asunto Oy Espoon Jatulintarhat.
Paikalla muurattava asuinalue
antaa haastetta tekijöilleen.
Tavarantoimittajankin rooli on
projektissa poikkeuksellisen vahva.*

Paikalla kivistä muuraamalla toteutettava asuinalue on vielä uutta Suomessa. Jatulintarhat on vaativa pilottikohde, josta varmaan saadaan oppia ja kokemusta tuleviin projekteihin.

– Siksi oli ehdottoman tärkeää saada projektiin tavarantoimittajaksi kumppani, joka on mukana jo suunnitteluvaiheessa. Valitsimme useammasta lähes tasavertaisesta ehdokkaasta kumppaniksi maxit Oy:n. Kokonaispalvelu on tärkeää. Tavarantoimittaja vastaa myös osaltaan aikatauluista ja kustannuksista, projektipäällikkö **Pasi Först** Peab Seiconilta sanoo.

ESPOON JATULINTARHOISTA TULEE MAAMME ENSIMMÄISIÄ KIVESTÄ MUURAMALLA TOTEUTETTUA ASUINALUEITA. TOIMINTAMALLIA KEHITETÄÄN ERI OSAPUOLTEN YHTEISTYÖLLÄ, SILLÄ KIVIRAKENTAMISEN SUOSIO ON VAHVASSA KASVUSSA JA VASTAAVILLE ALUEILLE ON VARMASTI KYSYNTÄÄ. KUN RAKENNETAAN USEAMPI PIENTALO KUSTANNUSTEHOKKAASTI KERRALLA, ASUKKAAT VOIVAT HELPOMMIN TOTEUTTA ASUMISEN UNELMANSÄ.

TYÖPÄÄLLIKKÖ ESA KAIVOLA (VAS) JA ALUEARKKITEHTI KIMMO KUISMA OVAT YHTÄ MIELTÄ SIITÄ, ETTÄ KIVIRAKENTEISET PIENTALOT OLI OIKEA VALINTA JATULINTARHOJEN TOTEUTUKSEEN.

KUTSUKILPAILUN TULOS

- Espoon kaupunki, Rakennusteollisuus RT ry:n Muurattujen Rakenteiden ryhmä, Peab Seicon Oy ja VVO Rakennuttaja Oy järjestivät yhdessä kutsukilpailun noin viiden hehtaarin alueelle Espoon Kuloniittyyn
- Voittajaksi tuli "Jatulintarhat" tekijöinä Kirsti Siven ja Asko Takala Arkkitehdit Oy
- 4 erillistaloa ja 7 paritaloa, yhteensä 18 asuntoa
- Muuratut rakenteet toteutetaan ns. tuotesakauppana, tavarantoimittajana ja kumppanina maxit Oy
- Rakennustyöt alkoivat tämän vuoden toukokuussa, valmistuvat ensi kesänä

- Urakoitsijat vielä vierastavat paikalla rakennettuja suuria kohteita. Mutta me teemme eri osapuolten kesken aidos- ti yhteistyötä. Tavoitteena on rakentaa kivisiä pientaloja, jotka ovat laadukkaita ja hinnaltaan kilpailukykyisiä puu- ja elementtitaloihin verrattuna.

VVO Rakennuttaja Oy:n projektipäällikkö **Juhani Laakso**kin sanoo olevansa ensimmäistä kertaa mukana projektissa, jossa talojen rungot muurataan paikalla.

- Paikalla rakennettavat pientalot vaativat paljon työmaatoiminnoilta ja logistiikalta. Siinäkin suhteessa tavarantoimittajan rooli on tärkeä. Toimittajan mukana olo urakassa on ainut oikea tapa toimia. Runkotoimitukset kokonaisuutena ovat tätä päivää.

SAMAT TUTUT HAASTEET

Juhani Laakso sanoo, että vielä ei ole aika antaa kovin paljon neuvoja Jatulintarhojen kokemusten perusteella, koska projekti on vasta puolessa välissä.

- Mutta eiväthän rakennusprojektien haasteet uusia ole. Talvi on taas edessä ja silloin ollaan säiden armoilla. Tärkeää on aina ennakoida. Ja jos luulee, että ongelmia ei ole, se on jo iso ongelma.

- Oleellista on, että rakennuksen runkoratkaisu päätetään mahdollisimman aikaisin. Sen on oltava yksi suunnittelun reunaehdoista. Valmiita suunnitelmia ei voi väkisin muuttaa eri runkomateriaaleille, Juhani Laakso muistuttaa.

Logistiikka on Jatulintarhoissa vaatinut tarkkaa suunnittelua myös maxit Oy:n asiakasryhmäpäällikkö **Markku Laineen** mukaan.

- Nyt ei rakennustyömaa nousekaan ylöspäin kuten kerrostaloa rakennettaessa. Sen sijaan on monta pienempää rakennusta vierekkäin. Jatulintarhoissa vielä tontin korkeuserot ovat suuret. Meidän on mietittävä, miten saamme siirrettyä tavarat työmaalle kustannustehokkaimmin. Hyvä tapa on tuoda materiaalit työmaalle täsmätoimituksina ja nostaa harkkoletkat suoraan rekan lavalta holville, Markku Laine sanoo.

MUURARI ARSI MUSTONEN JATULINTARHOJEN TYÖMAALLA ELOKUUSSA.

YHDESSÄ HELPOMMIN

Markku Laineen mukaan on ollut erittäin hedelmällistä, kun tavarantoimittaja on ollut projektissa mukana jo suunnitteluvaiheessa.

– Vaikka kohteessa on erittäin kokeneet suunnittelijat voidaan yhdessä käydä läpi kohtia, jotka kannattaa muuttaa jotta rakentaminen olisi helpompaa. Me esimerkiksi tarkistimme, että suunnitelmat sopivat meidän Kahi-järjestelmällemme, jolla talot rakennetaan. Rakennusten korkoihin on haettu täydelle harkkojaolle sopivat mitat, jotta ei tule ylimääräistä työtä.

– Olemme mukana kaikissa työmaakokouksissa. Se on hyvin tärkeää varsinkin alkuvaiheessa, jotta saadaan työt hyvin liikkeelle.

maxitin vastuulla oli myös muurausliikkeen valinta työmaalle.

– Urakan piti alkaa jo viime vuoden puolella, mutta lupakäsittely viivästytti aloitusta. Meillä oli kuitenkin jo muurarit valittuna ja työmaan viivästyminen ei taas sopinut heille. Nyt muurausurakasta vastaa Suomen Tiilityö Oy.

– Haemme yhdessä rakennusliikkeen kanssa toiminta-

mallia, jonka avulla saadaan kustannustehokkaasti laadukasta kivirakentamista. Samalla kehitämme harkkorakentamista laajemminkin.

– Jatulintarhat on meille pilotti, jonka yhteydessä työstäme yhteistyössä VTT:n kanssa työmaaohteet muuratun pientaloalueen rakentamiseen. Omia ohjeitahan ne ovat, mutta ehkä niillä tulee olemaan myös yleishyödyllisempää käyttöä, Markku Laine toteaa.

OIKEA VALINTA

Jatulintarhan projekti sai alkunsa, kun Rakennusteollisuus RT ry ja Peab Seicon ottivat yhteyttä Espoon kaupunkiin löytääseen hyvän rakennuspaikan kivisille pientaloille. Yhteistuumin päädyttiin kutsukilpailuun Kulovalkean alueella.

– Koko Kulovalkean asemakaava vahvistui vuonna 2003 vajaan kymmenen vuoden työstimisen ja valitusten jälkeen. Se ei vahvistuessaan kuitenkaan enää vastannut niitä kaupunkirakenteellisia ja -kuvallisia vaatimuksia, joita Espoon keskuksen alueella nykyiselle kaavoitukselle ja rakentamiselle on asetettu. Kerrostalojen lisäksi haluttiin pienempimuotoista rakentamista. Kulovalkean alueella oli arkkitehtikilpailun aikaan vuonna 2005 jo rakentamisessa hyvä imu päällä ja kivistä rakentamalla saadaan erittäin hyvää kaupunkimiljöötä, Espoon kaupungin aluearkkitehti **Kimmo Kuisma** toteaa.

– Järjestetyssä kilpailussa piti pystyä ratkaisemaan sekä rakennussuunnitteluun liittyviä kysymyksiä että kaavallisia muutostarpeita. Esimerkiksi olemassa olevassa asemakaavassa ei oltu tarpeeksi hyvin otettu huomioon maaston suuria korkeuseroja.

– Nyt Jatulintarhat rakentuu aivan kerrostalojen naapuriin. Siinä ei ole mitään ongelmaa, päin vastoin – hyviä kokemuksia tästä on esimerkiksi Tapiolassa.

Jatulintarhojen talotyyppit ovat hyvin vaihtelevia. Se tuo lisää rakennustyön vaativuutta. Peab Seiconin työpäällikkö **Esa Kaivola** ei ole ensimmäistä kertaa rakentamassa **Kirsti Sivenin** suunnittelemaa taloja eli monimuotoisuus on jo tullut tutuksi.

– Paikalla kivistä rakentaen on ainoa oikea vaihtoehto näiden rakennusten toteuttamiseksi. Aloitimme rakentamisen vaikeammasta pohjaratkaisusta. maxitin Kahi-järjestelmä on uusi tuote meille ja aluksi piti vähän yksityiskohtia hioa ja mittoja tarkistaa. Sen jälkeen työ on edennyt tosi hyvin.

– Työmaan järjestelyt ja logistiikan sujuvuus on tärkeää. Varsinkin porrastettuja paritaloja rakennettaessa on työjärjestyksen oltava erittäin tarkka, Esa Kaivola toteaa.

*Mari Vaattovaara
Kaupunkimaan-
tieteen professori
Helsingin yliopisto,
maantieteen laitos*

KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ ETSIMÄSSÄ – KUINKA VASTATA UUDEN KAUPUN- GISTUMISAALLON HAASTEeseen?

Euroopan Unioni on tuoreessa tutkimuksessaan nostanut Helsingin esiin huonona esimerkkinä kaupunkirakenteen hajautumisen osalta (EU-tiedonantoja 28.11.2006). Huolestuttavalla asutuksen leviämisellä EU:n ympäristövirasto tarkoittaa tilannetta, jossa suhdeluku maan muuttamisesta kaupunkiasutuksen käyttöön ylittää väestön kasvusuhdeluvun. Tällöin kaupungeissa asuvat ihmiset tarvitsevat laajenevia energiahuoltojärjestelmiä ja liikenneverkostoja. Asukkaat matkustavat yhä pidempiä matkoja ja kuluttavat enemmän energiaa.

Tutkimuksen tulokset ovat yllättäviä. Kuinka on mahdollista, että erästä Läntisen-Euroopan kerrostalovaltaisimmista kaupungeista, Helsinki – jonka suunnittelun perusperiaattina on nimenomaisesti toiminut ns. ”kestävän kehityksen periaate” – osoitetaan Euroopan Unionin sormella nimenomaisesti hallitsemattoman hajautumisen vuoksi? Yleensä kaupunkikehityksen mitalikolmikkoon kuuluva Helsinki onkin nyt peränpitäjä - viimeisten, ongelmallisten kaupunkiseutujen joukossa. Ns. kestävän kehityksen mukainen kerrostalovaltainen rakentaminen yhdessä ohjausvaikutuksiltaan vahvan ja moniportaisen kaavoitusjärjestelmämme kanssa on tuottanut eurooppalaisessa tarkastelussa huonon tuloksen.

Osaltaan huonot tulokset EEA:n tutkimuksessa selittynevät Helsingin seudun Euroopan kirkivauhtiin kuuluvasta nopeasta väestönkasvusta. Mutta samalla ne oudokuttavat ja herättävät pohtimaan suunnittelukäytäntöjemme toimivuutta.

Rakentamisessa laadulliset tavoitteet ovat vahvasti nousseet määrällisten tavoitteiden rinnalle, joskin näiden tavoitteiden määrittely tuntuu varsin vaikealta. Tiedämme, että rakentamisen tulisi olla ainakin sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävällä pohjalla ja samalla olisi pystyttävä vastaamaan yksilöllisten kuluttajien eriytyviin toiveisiin. Näin sanovat kaikki. Onkin lähes mahdotonta olla erimieltä näiden yleisten tavoitteiden kanssa. Kukapa voisi vastustaa Kestävää Kehitystä – määritelmän mukaisesti vain kestäättömän kehityksen puolestapuhujat.

Varmuus siitä, että kehityksen on oltava kestävä, ei kuitenkaan ole peittämässä taakseen kysymystä siitä, miten kestävä kehitys olisi aikaansaavissa. Samalla kun tärkeät asiat, kuten ekologisuus, ovat nousseet yhteiskunnallisessa keskustelussa keskiöön, ovat myös erilaisten kestävän kehityksen kaapuun puettujen ideologisten puheenvuorojen määrät kohonneet nopeasti.

Nopea kaupungistuminen, väestön raju ikääntyminen, historiallisen nopea kaupunkiseutujen sisäinen muuttoliike, kansainvälistyminen ja samalla nopea monikulttuuristuminen (pääkaupunkiseudulle ennakoitaan jopa 100 000 vieraskielistä reilussa vuosikymmenessä) ovat kaikki massiivisia tulevaan asuin ympäristöön liittyviä muutoksia. Näihin haasteisiin tulisi etsiä ratkaisuja, jotka eivät ainoastaan pyrkisi estämään ongelmien syntyä vaan myös mahdollistaisivat positiivisen kehityksen.

Nykyisen kehityksen osalta näyttää edelleen siltä, että kaupunkiseutujen keskukset kerrostalovaltaistuvat ja reunat laajenevat yhä edemmäs pientalolaikuiksi keskelle metsiä. EU varoittaa, mutta suunnittelukone jatkaa samaa rataa.

RAKENNUSTUOTETEOLLISUUS RTT RY MUURATUT RAKENTEET -RYHMÄN JÄSENET

ABETONI OY
Puh. (05) 7474 425
www.abetoni.fi

LUJABETONI OY
Puh. (017) 404 111
www.lujabetoni.fi

FESCON OY
Puh. (019) 2128 300
www.fescon.fi

maxit oy ab
Puh. 010 44 22 00
www.maxit.fi

HB-BETONITEOLLISUUS OY
Puh. (014) 3348 200
www.hb-betoni.fi

RAIKKONEN OY
Puh. (02) 7636 530
www.raikkonen.fi

H+H FINLAND OY
Puh. 0207 524 200
www.HplusH.fi

**RAKENNUSBETONI-
JA ELEMENTTI OY**
Puh. (03) 877 200
www.rakennusbetoni.fi

KOUVOLAN BETONI OY
Puh. (05) 8843 400
www.kouvolanbetoni.fi

TIILERI-TEHTAAT
Puh. (02) 484 300
www.tiileri.fi

LAKAN BETONI OY
Puh. 0207 481 200
www.lakanbetoni.fi

WIENERBERGER OY AB
Puh. (09) 5655 870
www.wienerberger.fi

**LEMMINKÄINEN
BETONITUOTE OY**
Puh. (03) 244 5111
www.lemminkainen.fi

Rakennustuoteteollisuus RTT ry on rakennustuotteita Suomessa valmistavien yritysten edunvalvontajärjestö. Edistämme teollisuuden kilpailukykyä ja kannattavuutta vahvistamalla alan toimintaedellytyksiä ja myönteistä julkisuuskuvaa.

RTT:n Muurattujen rakenteiden ryhmän jäseniä ovat poltettuja tiiliä, kalkkihiekka-tiiliä, kevytsoraa ja kevytsoraharkkoja, kevytbetonia, betoniharkkoja, kuivabetonituotteita sekä laasti- ja rappaustuotteita valmistavat yritykset. Ryhmän tehtävänä on edistää muurattujen rakenteiden käyttöä rakentamisessa sekä nostaa muuratuista rakenteista tapahtuvan kivirakentamisen painoarvo yhteiskunnallisissa keskusteluissa.

**KESTÄVÄÄ
RAKENTAMISTA
MUURAMALLA**

